

Atlantis

www.atlanticcouncil.org.yu

Атлантски савет Србије - Atlantic Council of Serbia

YES NO N/A

EU

PfP

NATO

15%

16%

69%

20%

32%

48%

17%

55%

28%

Јавно
мнење
у Србији

**Ko је за ЕУ,
а ко за НАТО**

Public opinion in Serbia

**Who is for the EU,
and who is for NATO**

Земља партнер
Partner country **Greece**

Atlantis

Osnivač i izdavač / Founder and Publisher:
Atlantski savet Srbije / The Atlantic Council of Serbia

Uređivački odbor izdanja Atlantskog saveta Srbije / Editorial Board: Branimir Andelić, dr Srđobran Branković, Rodoljub Gerić, prof. dr Darko Marinković, Miloš Ladičorbić, Blagoje Ničić, Petar Popović • Za izdavača / For the Publisher: Vladan Živulović, predsednik / President • Glavni i odgovorni urednik / Editor-In-Chief: Rodoljub Gerić • Redakcija / Editorial Work: Jelena Jeličić, Milan Jovanović, Ivana Kojadinović, Mihailo Ilić, Ana Đorđević, Aleksandar Đelošević, Aleksandra Komarnicki, Miloš Vasiljević • Likovno-grafički urednik / Graphics & Layout: Branimir Ninković • PrePRESS: triD studio, www.trid.co.yu • Sekretar redakcije / Editorial Secretary: Senka Kankaraš • Prevod na engleski / English Translation: Nikolina Šašo • Lektor za engleski jezik / English language editor: Nikolina Šašo • Adresa Redakcije / Editorial Office Address: 11000 Beograd, Bul. oslobođenja 83 / Boulevard oslobođenja 83, Belgrade 11 000, Serbia • E-mail adresa / E-mail Address: atlantis@atlanticcouncil.org.yu • Elektronsko izdanje / Electronic Publication: www.atlanticcouncil.org.yu • Tel/fax: +381 11 3975-643, 2493-096, 2493-356 • Časopis izlazi tromesečno / Atlantis is a quarterly newsletter • Štampa / Printing: Štamparija/Printing Services Altanova, Zemun

CIP - katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
ISSN 1452-8851 = Atlantis (Beograd)
COBISS. SR-ID 140098828

British Embassy
Belgrade

Izdavanje ATLANTISA
podržala je Vlada Velike Britanije / Publication of Atlantis Supported by the Government of the Great Britainy

10

Балкански ланац криминала The Balkans crime chain

18

Шта је Бугарској донео НАТО What did Bulgaria gain from joining the NATO?

31

Интервју: Кристос Панагопулос Европа није потпуна без Србије

Interview: Christos Panagopoulos
Europe cannot be
complete without Serbia

39

Шансе српске војне индустрије Chances of the Serbian military industry

Çàøôî Ñõáè¼à
òðååà àà ì î ñòàí à
÷èàí èòà Í ÀÔ

Пише: мр Александар Видојевић

У нашој јавност већ неко време актуелна је дебата да ли Србија треба да постане чланица НАТО. Да би се дијалог о овом питању преселио из сфере емоционално-идеолошке у сферу рационале и аргументоване дискусије, потребно је истаћи следеће чињенице. Србија, Босна и Херцеговина, и Црна Гора позване су у програм Партнерство за мир (ПЗМ) на НАТО самиту у Риги, новембра 2006. године. Министар спољних послова Србије, Вук Јеремић, представио је у седишту Алијансе, у Бриселу, септембра 2007. године, Презентациони документ, у коме су формулисани циљеви наше земље везани за учешће у ПЗМ. Треба истаћи да Војска Србије (ВС) већ одређено време има веома развијену и конструктивну сарадњу са НАТО, како у Копненој зони безбедности (КЗБ) на административној граници са Косовом и Метохијом (КиМ), тако и кроз различите програме војне сарадње. Поред тога, кроз различите пројекте, НАТО игра активну улогу, у оквиру реформе сектора безбедности наше земље. Потребно је напоменути да је, у септембру 2006. године, Србија са Сједињеним Америчким Државама потписала Споразум о статусу америчких снага (СОФА). То је споразум који дефинише правни статус припадника и имовине америчких оружаних снага на територији неке друге државе. Једна од конкретних последица СОФА споразума је успостављање сарадње ВС са Националном гардом државе Охајо, која је у прошлости одиграла важну улогу у припреми Војске Републике Мађарске, приликом њене интеграције у НАТО. Имајући поменуте аргументе у виду, може се закључити да не само да постоје механизми сарадње Србије и НАТО, већ да су они веома функционални, успешни и корисни за обе стране. Ипак поред свега тога поставља се питање до које границе та сарадња може ићи, што је и кључно питање у расправи „за или против“ пуноправног чланства Србије у НАТО. Постоје многе отежавајуће околности које успоравају интензивирање односа Србија НАТО. Болно искуство из 1999 и људско и материјално разарање које је наша земља поднела као последицу НАТО бомбардовања игра и даље значајну улогу како на нашој политичкој сцени, тако и у контексту међусобних односа НАТО - Србија. Ране из

By Aleksandar Vidojevic

There has been an ongoing debate raging in our public life for some time now on whether Serbia should become a NATO member. In order for dialogue on this issue to transfer from the emotional-ideological sphere into the sphere of rationality and well-grounded, argued discussion, the following facts need to be emphasized. In November, 2006, Serbia, Bosnia and Herzegovina, and Montenegro have been invited into the Partnership for Peace Program at the NATO Summit in Riga. In September 2007, Serbian Foreign Minister, Vuk Jeremic, delivered the Presentation Document at the Alliance Headquarters in Brussels, which outlines and formulates our country's objectives with relation to PfP membership. It should be highlighted that the Serbian Army has had a very developed, advanced and constructive cooperation with NATO, in both the Ground Security Zone at the administrative border with Kosovo and Metohia, and through various programmes of military cooperation. Apart from that, by means of different projects, NATO has an active role within the security sector reform process in our country. It is necessary to mention that, in September of 2006, Serbia signed a Status of Forces Agreement with the United States of America. This is an agreement which defines the legal status of the members and property of American armed forces on the territory of a foreign country. One of the more specific and immediate effects of the Status of Forces Agreement is establishing cooperation between the Army of Serbia and the Ohio National Guard, which has played a very significant role in the past by way of providing training and preparation for the Army of the Republic of Hungary in the course of its integration into NATO. Bearing in mind the outlined arguments, it can be concluded that not only are there existing instruments of cooperation between Serbia and NATO, but these are also proving to be very functional, successful and beneficial for both sides. However, apart from all this, a question arises concerning the extent and borderlines to which this cooperation can advance, which also presents a crucial issue in the debate "for or against" full-fledged membership of Serbia in NATO. There are many disadvantageous circumstances which hinder

1999. године, не могу нестати брзо, нити ико има право да их ниподаштава или релативизује, не само зарад жртава и њихових породица, већ и због осећаја патриотизма и националног поноса.

Поред већ поменутих аргумената везаних за 1999. годину, „НАТО-скептици“ истичу да би наша држава требало да заузме агресивнији став према НАТО, због подршке неких земаља чланица независности Косова, као и због недовољно активне улоге КФОР-а у заштити српског становништва на КиМ. Њихов додатни аргумент против Србије у НАТО-у јесте да би то пореметило односе са Русијом која се тренутно сматра главним савезником наше државе, у процесу преговора о КиМ. Потребно је истаћи да многе чланице НАТО-а (које су истовремено и чланице ЕУ) као што су Шпанија, Румунија, Словачка и Грчка нису наклоњене независности Косова, као и да је НАТО, пре свега, организација у којој се одлуке доносе на бази консензуса. Поставља се питање да ли је онда разумније заузети антагонистички став према НАТО-у и на тај начин везати руке себи и благонаклоним државама чланицама НАТО, или је можда боље појачати сарадњу са НАТО, у областима у којима је

and protract the intensification of relations between Serbia and NATO. The painful experience of 1999, the human and material devastation which our country has undergone as a consequence of the NATO bombing, still has a prominent role both on the domestic political scene and in the context of mutual relations between NATO and Serbia. The wounds inflicted in 1999 cannot heal and disappear fast, neither does anyone have the right to diminish or understate them, not only because of the victims and their families, but also because of the patriotic feelings and sense of national pride. In addition to the already mentioned arguments relating to the year 1999, “NATO sceptics” point out that our state should undertake a more aggressive stance toward NATO, in view of the support being extended by certain member states to the independence of Kosovo, as well as the insufficiently active role of KFOR in protecting the Serbian population in Kosovo and Metohia. Their additional argument against Serbia’s membership in NATO is that such a step would disrupt our relations with Russia, which is currently regarded a major ally of our country in the Kosovo and Metohia negotiation process. It is essential to emphasize that many of the NATO member states (which are simultaneously members of the EU), such as Spain, Romania, Slovakia and

Sceneries in the mist

Why should
Serbia become
a member of
NATO

Vuk Jeremić i Jaap de Hoop Scheffer

то могуће, да би се додатно оснажила аргументација и положај Србије. Сигурно постоји простор за даље унапређивање деловања КФОР, на заштити Срба на КиМ, али такође би требало истаћи да су трупе КФОР (које су под НАТО командом и састављење углавном од НАТО трупа) једини преостали фактор који може да обезбеди физичи опстанак Срба на КиМ, с обзиром да ВС, МУП и друге државне институције нису присутне (према Кумановском војно-техничком споразуму и Резолуцији Савета безбедности Уједињених нација 1244). Мало је познато нашој јавности да су током етничког насиља над Србима, марта 2004 амерички маринци одбранили село Чаглавица у централном делу КиМ, војно се супротстављајући нападу албанских екстремиста. Тешко је веровати да би се теоријска могућност повратка институционалних представника државе Србије на Косово у контроли граничних прелаза, чишћењу мина и заштити културног верског наслеђа (Резолуција СБ УН1244, Анекс 2, параграф 6) могла остварити без тесне сарадње са НАТО.

Један од најснажнијих аргумента „НАТО-скептика“ јесте да би чланство Србије у НАТО пореметило односе са пријатељском Русијом, са којом имамо снажне историјске, верске и културне везе. Ти се аргументи могу посматрати из више угла. Руска подршка Србији, везана за питање КиМ, принципијелне је природе и пре свега је заснована на поштовању унивезалних начела међународног права. Културно-верске везе Србије и Русије од велике су важнос-

Greece, are not in favour of Kosovo independence, and that NATO, above all, presents an organization in which decisions are made on the basis of consensus. A question arises whether it is more sensible to employ an antagonistic stance towards NATO, thus disabling and tying our own hands, as well as those of the benevolent NATO member states, or is it perhaps a better course to upgrade cooperation with NATO, in those fields where such cooperation is possible, in order to further strengthen argumentation and the position of Serbia. There is surely room for furtherance and improvement of KFOR operations and activities in protecting the Serb community in Kosovo and Metohia, but it also needs to be underlined that KFOR troops (which are under NATO command and are mainly comprised of NATO troops) present the only remaining factor which can secure the physical subsistence of Serbs in Kosovo and Metohia, since the Army of Serbia, the Ministry of Interior Affairs and other state institutions are no longer present (in accordance with the military-technical agreement in Kumanovo and the United Nations Resolution 1244). Little is known to our public that during the ethnic violence against the Serbs in March 2004, American marines had defended the village Caglavica in the central area of Kosovo and Metohia, implementing military opposition and counteracting the Albanian extremist attack. It is difficult to believe that the theoretical possibility of the institutional representatives of the state of Serbia's return to Kosovo in the domains of border control, landmine clearance and the protection of cultural heritage (Resolution SB UN1244, Annex 2, Paragraph 6) could be realized without close cooperation with NATO.

One of the most powerful arguments of the "NATO sceptics" is that Serbia's membership in NATO would disrupt relations with brotherly Russia, with which we share strong historical, religious and cultural ties. These arguments can be approached from various angles. Russian support extended to Serbia, with relation to the issue of Kosovo and Metohia, is more in the nature of a principle and primarily based on the respect of universal postulates of international law. The cultural and religious ties between Serbia and Russia are of great significance, however, they do not present the decisive argument against membership in NATO, since other majority Orthodox states are also NATO members, such as Greece, Bulgaria and Rumania. In addition, it should be emphasised that Russia and NATO have close cooperation within the 'NATO-Russia Council', where Moscow has an equivalent role to NATO in reaching decisions. On the other hand, it is a fact that Russia is experiencing considerable economic momentum, primarily due to the accelerated development of the energy sector. It strives to strengthen its political role on the international scene by way of fortifying its position of an energy power state, thus attempting to outweigh the global balance of powers to its advantage. The Kosovo and Metohia issue is not more important for Russia than the Missile Shield in the Czech Republic and Poland, the Iranian nuclear programme or the situation in Georgia. The reality is that the Kosovo and Metohia issue is significant, but not the most significant global issue at present, which affects Russia's stance, as well as the stance of other countries. Taking this into consideration, it is to be expected that the issue of Ukraine membership in NATO

ти, али не представљају пресудан аргумент против чланства у НАТО, јер су и друге већински православне државе, чланице НАТО, као на пример Грчка, Бугарска и Румунија. Такође, требало би истаћи да Русија и НАТО имају блиску сарадњу у оквиру „Савета НАТО – Русија“ где Москва има равноправну улогу са НАТО у доношењу одлука. С друге стране, чињеница је да је Русија у великом економском замаху, пре свега због убрзаног развоја енергетског сектора. Она настоји да јачањем своје позиције енергетске силе ојача своју политичку улогу на међународној сцени и на тај начин покуша да помери глобални однос снага у своју корист. Питање КиМ није битније за Русију од Ракетног штита у Чешкој и Пољској, иранског нуклеарног програма или ситуације у Грузији. Реалност је да је статус КиМ важно, али тренутно не и најважније глобално питање што утиче како на позицију Русије, тако и других земаља. Имајући то у виду за очекивати је да би за Русију било много важније питање чланства Украјине у НАТО, која је суседна држава (у оквиру програма ширења НАТО на исток) него чланство Србије у Североатлантској алијанси. Потребно је подсетити да је Русија од 1999. до 2003. године имала свој контингент у оквиру снага КФОР. Повлачење руских снага са КиМ, у јулу 2003. године, могло би да се тумачи да Русија нема снажних војних интереса у Србији. Због тога је за Русију можда важније од питања чланства Србије у НАТО: да ли ће и у ком обиму америчке трупе бити премештене из западне Европе, у регионе централне Европе и западног Балкана. Оно што засигурно остаје као један од приоритета и за Русију и за Србију јесте јачање економске сарадње. Наша држава би требало да уважи руске економске интересе не само из захвалности због вишедеценијске енергетске, економске (трговински преференцијали) и хуманитарне помоћи Русије, као и политичке подршке везане за решавање статуса КиМ, већ пре свега због комплементарности међусобних интереса. Ипак, чињеница је да је Србија део Европе и да би свој геостратегијски ослонац требало да тражи тамо где географски припада. Неоспорна је чињеница да су НАТО и ЕУ две доминантне организације у Европи и да би Србија, због сопственог опстанка требало са њима да пронађе модус вивенди.

С обзиром да је Србија и даље геостратегијски недефинисана земља и у потпуности окружена садашњим или будућим НАТО чланицама, залагање „НАТО-скептика“ за неутралност Србије или чак тешњу војну сарадњу са Русијом, не уважава до краја многе реалне параметре. Без обзира колико на први поглед неутралност изгледала као привлачна опција, она није само резултат унутрашње одлуке једне државе, већ пре свега продукт односа снага и договора великих сила, које би ту неутралност требало да признају и гарантују, као и одређених историјских околности (пример Аустрије, Шведске или Швајцарске). С друге стране, интензивније војно-политичко савезништво са Русијом могло би нас довести у позицију „острва у мору НАТО држава“. Тешко је чак и замислити како би такав савез практично функционисао, имајући у виду да се Србија не граничи са Русијом и да све копнене и ваздушне линије воде преко држава НАТО.

Као и у свакој демократској држави, добро је и легитимно да се износе различити аргументи и опције приликом

(within the programme of NATO expansion to the East) would present a far more important issue since it presents a neighbouring country, then Serbia's membership in the North-Atlantic Alliance. We need to be reminded of the fact that Russia had its contingent within the KFOR forces from the year 1999 until 2003. The withdrawal of Russian forces from Kosovo and Metohia territory in July, 2003, could be interpreted as Russia having no powerful military interests in Serbia. Therefore, perhaps a far more significant issue for Russia than the membership of Serbia in NATO is whether, and to what extent, shall American troops be transferred from the territory of Western Europe and deployed to the regions of Central Europe and Western Balkans. That which definitely remains one of the central priorities for both Russia and Serbia is the strengthening of economic cooperation. Our country should accept and take into consideration Russian economic interests, not only in gratitude for several decades of energy, economic (trade preferentials) and humanitarian aid on the part of Russia, as well as political assistance connected with the Kosovo and Metohia status resolution, but above all, for the complementary nature of our mutual interests. Nevertheless, it is a fact that Serbia presents a part of Europe, and should seek its geo-strategic backbone within the area where it geographically belongs. It is an indisputable fact that NATO and the EU present two commanding and dominant organizations in Europe, and that Serbia should find a 'modus vivendi' with them for the sake of its own subsistence.

With regard to the fact that Serbia is still a geo-strategically undefined state and one entirely surrounded by present or future NATO members, the advocacy of Serbia's neutrality or even closer military cooperation with Russia on the part of 'NATO sceptics' does not take full consideration of numerous objective parameters. Regardless of how attractive an option neutrality might seem at first glance, it is not only the result of one state's internal decision, but above all, the product of the balance of powers and the agreement of major forces, which should recognize and guarantee this neutrality, as well as the product of certain historical circumstances (as is demonstrated in the examples of Austria, Sweden or Switzerland). On the other hand, a more intensive military-political alliance with Russia could secure us the position of 'an isolated island in the sea of NATO member states'. It is even difficult to imagine how such an alliance would function in practice, bearing in mind the fact that Serbia does not border Russia and that all of its ground and air connections lead over NATO states.

As is the case in every democratic state, it is positive and legitimate to present different and diverse arguments and options in the course of formulating state policy regarding an extremely important issue. To that extent, it cannot be said that there is only a single course to be taken, and that this course is the only right one. However, a question arises if the Euro-Atlantic course is not the right course for Serbia, then what is the alternative, how to accomplish those alternative goals, and what is the price to be paid in order for those goals to be achieved. The aforementioned controversy raging in our public life with regard to NATO membership perhaps remind of sceneries in the mist, predominantly because the issue of Serbia joining NATO is a medium-term, not a short-term

формирања државне политике према неком важном питању. У том смислу не може се говорити да постоји само један пут и да је он једино исправан. Ипак поставља се питање ако евроатлантски пут није прави за Србију, шта је онда алтернатива, како остварити те алтернативне циљеве, и коју цену треба платити, да би се ти циљеви остварили. Поменуте полемике у нашој јавности везане за чланство у НАТО-у можда подсећају на пејзаже у магли, пре свега зато што је питање прикључења Србије НАТО-у, средњорочно, а не краткорочно питање о коме се одлука не доноси „преко ноћи“. Имајући у виду поменуте механизме сарадње Србије и НАТО, наша држава је већ „једном ногом“ у НАТО-у, не само због чланстава у ПЗМ, већ и пре свега због суштинске потребе за свакодневном сарадњом са КФОР-ом, у циљу заштите српског становништва на КиМ. Лажна је дилема да ли Србија треба да бира између НАТО, ЕУ и Русије. Због свега предходно реченог, наша држава не би требало себи да допусти да не сарађује са свима, не само због статуса КиМ, већ и због своје унутрашње стабилности. Интензивирање различитих облика економске и политичке сарадње са пријатељском Русијом, не искључује чланство Србије у НАТО-у, и сарадњу са ЕУ или САД. Србија би требало да пронађе унутрашњу снагу да направи равнотежу између унутрашње стабилности и утицаја три водећа спољна фактора ЕУ, САД и Русије. Србија је имала тежак и сложен однос са НАТО-ом и потребно је време да би се тај однос ојачао и успоставио неопходан ниво међусобног поверења. Програм „Партнерство за мир“ може послужити као одличан катализатор за даљу изградњу конструктивних односа НАТО–Србија. Посебно се издвајају следећи аргументи у прилог прикључења Србије Алијанси:

- Чланство Србије у НАТО-у ојачаће међународну позицију државе и омогућити њено учешће у процесу доношења одлука у тој организацији, што ће несумњиво утицати на бољу заштиту националних интереса Србије;
- Чланство у НАТО-у појачало би унутрашњу стабилност и допринело очувању територијалног интегритета земље;
- Чланство у НАТО-у води јачању не само Војске Србије, већ и целокупног сектора безбедности;
- Скоро све државе у региону су: или чланице НАТО, или кандидати за пуноправно чланство;
- Чланство Србије у ЕУ, води преко чланства у НАТО. Постоје чланице ЕУ које нису ишле тим путем, али у случају Србије, као и свих других транзиционих држава, такав сценарио је мало вероватан;
- Минималне су шансе да велике силе признају евентулану неутралност Србије, чак и ако се она једнострано прогласи. Положај Србије различит је од положаја и околности у којима су друге државе постале неутралне;
- Алтернативе чланству Србије у НАТО-у су нејасне, тешко изводљиве и могу под одређеним условима довести до изолације земље.

one, about which a decision is not made overnight. Taking into consideration the outlined mechanisms of Serbia-NATO cooperation, our country already has one foot in the door of NATO, not only because of its membership in the Partnership for Peace, but above all, because of its essential need for daily cooperation with KFOR with a view to protect the Serb population in Kosovo and Metohia. The apparent dilemma Serbia is faced with, of having to choose between NATO, the EU and Russia is a false one. In view, of all the aforementioned points, our country should not allow the lack of cooperation with everybody, not only because of the Kosovo and Metohia status, but for the sake of its internal stability as well. The process of intensifying various forms of economic and political cooperation with brotherly Russia does not exclude Serbia's membership in NATO, or cooperation with the EU and the USA. Serbia should find its inner strength to strike the balance between internal stability and the influence of three leading foreign actors, the EU, the USA and Russia. Serbia has had difficult and complex relations with NATO and it takes time to strengthen them again and establish the necessary level of mutual trust. 'Partnership for Peace Program' can serve as an excellent catalyst for the further upbuilding of constructive relations between NATO and Serbia. The following arguments can be especially highlighted in favour of Serbia's incorporation into NATO structures.

- Serbia's membership in NATO shall strengthen the international position of the country and enable its participation in the decision-making process within this organization, which will indubitably affect and bring about improvements in the protection of Serbia's national interests;
- Membership in NATO would increase and fortify internal stability and contribute to the preservation and maintenance of the country's territorial integrity;
- Membership in NATO brings about not only the consolidation of the Serbian Army, but of the entire security sector as well;
- Nearly all the states in the region are either NATO members or candidates for full-fledged membership;
- Serbia's membership in the EU can be achieved through NATO membership. There are certain EU member states which did not take this course, however, in the case of Serbia, as well as all other transitional states, such a scenario is highly unlikely;
- The chances of major forces recognizing Serbia's potential neutrality are minimal, even if Serbia were to declare it unilaterally. The position of Serbia greatly differs from the position and circumstances of other states which became neutral;
- The alternatives to Serbia's membership in NATO are obscure, unclear, hardly feasible and, under certain conditions, can lead to the country's isolation.

Јавно мњење у Србији / Public opinion in Serbia

ДА ЛИ ПОДРЖАВАТЕ УЛАЗАК НАШЕ ЗЕМЉЕ У ЕУ И НАТО?

DO YOU SUPPORT OUR COUNTRY'S ACCESSION TO THE EU AND NATO?

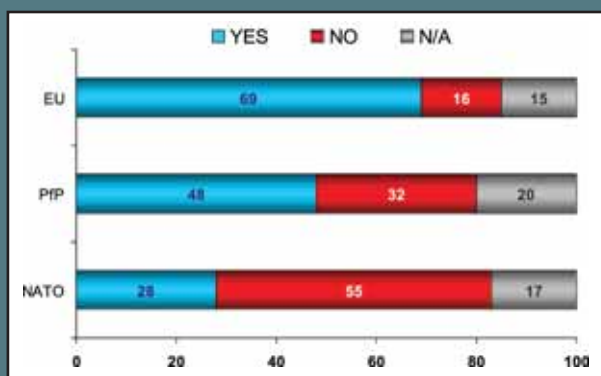
Атлантски савет Србије је у сарадњи са Gallup International урадио истраживање јавног мњења по питању евроатлантских интеграција. Резултати су објављени на конференцији за новинаре организованом у просторијама Атлантског савета Србије 13.12.2007. године поводом годишњице потписивања уговора о прикључењу Србије НАТО програму Партнерство за мир.

In cooperation with Gallup International, the Atlantic Council of Serbia has conducted a public opinion poll with regard to Euro-Atlantic integrations. The results were made public at a press conference held in the Atlantic Council of Serbia premises on

December 12th, 2007, on the occasion of marking the one-year anniversary of signing the Agreement on the accession of Serbia to the NATO Partnership for Peace Program.

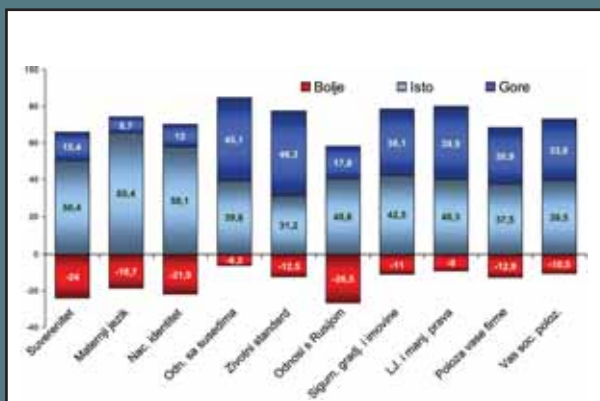
ДА ЛИ БИ НАША ЗЕМЉА
ТРЕБАЛО ДА ПОСТАНЕ ЧЛАН...

SHOULD OUR COUNTRY
BECOME A MEMBER...

Ако би Србија ушла у ЕУ, да ли очекујете да ће се ствари побољшати, погоршати или ће остати исте у следећим областима...

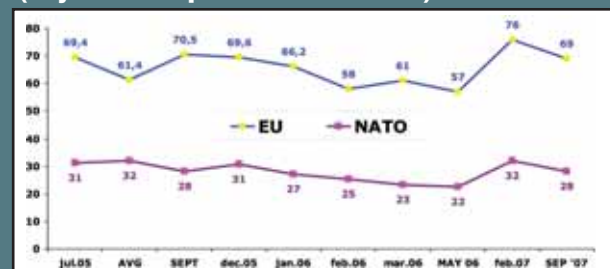
If Serbia were to enter the EU, do you expect that things would improve, worsen, or remain the same within the following areas...

ПОДРШКА ЧЛАНСТВУ У ЕУ / НАТО

(Тренд Јул '05 – Септембар '07)

EU/NATO MEMBERSHIP SUPPORT
(July 2005 – September 2007 trends)

Различити степени подршке Е/А интеграцијама: Да ли би наша земља требало да постане члан... ЕУ, ПЗМ, НАТО?

Various levels of support extended to Euro-Atlantic integrations: Should our country become a member of.....the EU, Partnership for Peace, NATO?

Очекивање од придруживања ЕУ: Да ли ће бити горе, исто, или боље... (збирно за свих 10 области)

Expectations from joining the EU: Shall it be worse, the same or better...(overall assesment, including all 10 areas)

Ààëëààí ñêè ëàí àö êđèì èí àèà

Нови светски поредак настао урушавањем блоковске поделе света карактерише потпуно ново безбедносно окружење. На делу су нове претње и изазови глобалних размера којима се ни економски најразвијеније државе света не могу самостално одупрети.. Борба против организованог криминала и корупције представља, заправо, супротстављање широкој лепези делатности које чине директну претњу безбедности савременог друштва и захтева континуирано и удружено деловање свих друштвених структура. Организовани криминал представља једну од кључних претњи и изазов савременом свету.

Чланом 2 и 3 Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала Републике Србије (2002) дефинисано је да организовани криминал “представља вршење кривичних дела од стране организоване криминалне групе, односно друге организоване групе или њених припадника за која је предвиђена казна затвора од четири године или тежа казна”. Основне карактеристике организоване криминалне групе јесу то да је сачињена од три или више

Тhe new world order arising from the disintegration of global block division is characterized by a completely new security environment. New threats and challenges of global proportions are at work, which even the most economically developed countries of the world cannot withstand and oppose alone. The fight against organized crime and corruption actually presents counteraction against a wide range of activities which pose a direct threat to the security of contemporary society, and it requires continued and collective action on the part of all social structures. Organized crime presents one of the crucial threats and challenges of the modern age.

According to Article 2 and 3 of the Republic of Serbia Law on Organization and Authority of State Organs in the Fight Against Organized Crime (2002), it is defined that ‘organized crime’ presents the act of committing criminal offences on the part of an organized crime group, some other organized group, or its members, for which four years of imprisonment is envisaged, or heavier sanctions. The basic characteristics of an organized crime group imply that it comprises three or more individuals, and that it has been in existence for a prolonged

лица, да та група постоји одређено време са јасно дефинисаним и подељеним пословима и задацима налик на добро организовано предузеће, а делује споразумно у циљу вршења једног или више кривичних дела за која је предвиђена затворска казна у трајању до четири године или тежа казна, а све ради стицања посредне или непосредне финансијске или друге материјалне користи. Када кажемо друга организована група, мислимо на групу која нити је формирана у циљу непосредних вршења кривичних дела, нити је организационо тако устројена, нема дефинисане улоге, нити континуитет чланства својих припадника, али јесте у функцији организованог криминала.

Аí òèì àòè\àøèè çàèî í

У циљу сузбијања организованог криминала, Влада Републике Србије је предложила Нацрт закона о посебним надлежностима у сузбијању организованог криминала и корупције, познат као антимафијашки закон, који је у старту поделио стручну јавност на оне који га подржавају и оне који сматрају да даје велика овлашћења полицији и тужилаштву. Поред специјалног тужиоца са посебним овлашћењима, који би имао мандат на четири године, а именовао би га републички јавни тужилац, законом се уводе и специјалне полицијске јединице за борбу против организованог криминала којима би руководио министар полиције, који поставља команданта специјалног одреда по сугестији специјалног тужиоца. Закон је рађен на искуствима Италије, Немачке, Велике Британије, Словеније и Хрватске које познају институцију скривеног иследника тј. полицајаца доушника убаченог у криминогене средине. Законом се предвиђа и оснивање одељења Окружног суда у Београду. Нацрт закона поред кривичних дела организованог криминала третира и дела из Римског статута међународног кривичног суда, Статута Хашког трибунала, конвенцију о корупцији и сузбијању тероризма, укључујући и она дела за која се може изрећи минимална казна од

period of time with clearly defined and delegated assignments and tasks, similar to a well-organized enterprise, functioning on the basis of concerted agreement, with an aim of committing one or more criminal acts in order to obtain, directly or indirectly, financial or other material benefit, which envisages a minimum four-year prison sentence or heavier sanctions for each perpetrated offence.

When using the term 'some other organized group', we are referring to a group which is neither formed with a view to direct-

International cigarette and oil smuggling, human, drug, and arms trafficking, money laundering, as well as the transference of legal economy into the black market zone aided by the ruling political and economic elite, has blossomed, finding a fertile breeding ground impregnated by war and misery

ly committing criminal offences, nor is organizationally thus structured, does not have clearly defined roles or continuity of membership, but operates in the capacity of organized crime.

Anti-Mafia Law

With a view to clamping down on organized crime, the Republic of Serbia Government has proposed a Draft Law on special jurisdiction of government authorities in suppressing organized crime and corruption, better-known as the Anti-Mafia Law, which has divided the expert public from the outset, causing disagreement between those who support this law and those who consider that it grants extensive authority to the police and the public prosecutor's office. Apart from the Special Prosecutor with particular jurisdictions, who would be assigned a four-year mandate, and would be appointed by the Republic Public Prosecutor, the Law also introduces special police units for combating organized crime, to be directed by the Minister of Interior, who appoints the Commander of the Special Operations Unit at the suggestion of the Special Prosecutor. The Law was devised on the basis of experiences following the example of Italy, Germany, Great Britain, Slovenia and Croatia, which are familiar with the institution of secret investigator, or rather police officer-informer infiltrated into criminal en-

The Balkans crime chain

пет година затвора, а за која тужилац сматра да постоје оправдани разлози.

Експерти упозоравају на то да постоји онолико врста организованог криминала колико и типова криминалних делатности. Реч је, дакле, о широком спектру криминалних делатности од трговине наркотицима, људима, људским органима, високотехнолошким криминалом, трговином нуклеарним материјалом, оружјем, преко

Међународни шверц цигарета, нафте, трговина људима, наркотицима, оружјем, прање новца, као и сељење
еаааеі а аеі і і і еаа о ооі о сі і о
потпомогнуто од владајуће политичке и економске елите, процветали су
і аеаааеі і і і еі аі і оеі дааа е аааа

проституције, прања новца, утаје пореза, кријумчарења акцизне робе па све до еколошког криминала.

Бурна историјска превирања с краја прошлог и почетком овог века допринела су да Балкан постане повољно тле за развој свих врста организованог криминала. Ратна ујдурма на простору бивше Југославије створила је безбројне прилике за профит помогнут криминалним делатностима у приликама када су војне и паравојне формације преузеле улогу контролних служби. Поред тога, геостратешки положај иде у прилог чињеници да Балкан данас представља једну од најзначајнијих транзитних зона, мрежу путева организованог криминала која спаја Блиски исток и западну Европу у трговини од наркотика до белог робља. Ниједна држава света није имуна нити заштићена од оваквих врста безбедносних претњи. Постоје само стабилнији и нестабилнији друштвени системи, односно државе чији су институционални механизми довољно јаки да организовани криминал могу држати под контролом у мери да он не угрожава опстанак и виталне функције државе и оне које то нису. Јасно је да земље Балкана, још увек подељене на оне које воде транзициону битку и оне које су тек закорачиле у велику европску и евроатлантску породицу, без синхронизованог напора и јачања међусобне комуникације не могу остварити значајније резултате у борби против корупције и организованог криминала у региону. Контрола административних линија, сузбијање прекограничног криминала, разјашњења отмица, убистава, бројних разбојништава само су неки од проблема који захтевају озбиљно повезивање држава региона од нивоа надлежних институција за борбу против организованог криминала до нивоа размене информација и успостављања комуникације на експертском нивоу..

Први регионални састанак министара унутрашњих послова посвећен регионалној сарадњи у борби против организованог криминала одржан је у Подгорици септембра 2001. године. Ових дана (31. 10. 2007. год) сведочи смо и потписивања Споразума о сарадњи у гоњењу ратних злочинаца између Републике Србије и

vironments. In addition, the law envisages the setting-up of a Special Department of the District Court in Belgrade. Apart from the criminal acts related to organized crime, the law also incorporates the offences envisaged by the Rome Statute of the International Criminal Court, the Hague Tribunal Statute, the Conventions on corruption and combating terrorism, including those offences for which a minimum five-year sentence can be proscribed, and for which the prosecutor feels there exist reasonable grounds.

Experts warn that there exist as many kinds of organized crime as there are types of criminal actions. Therefore, organized crime concerns a wide range of criminal actions and operations, ranging from drug trafficking, human trafficking, human organs trafficking, high-tech crime, trade in nuclear substances, trade in arms, to prostitution, money laundering, tax evasion, smuggling accise goods, ecological crime, and so on.

Turbulent historical turmoil which left an indelible imprint on the end of the previous century and the beginning of this century have contributed to the Balkans becoming a fertile ground for the flourishing of all kinds of organized crime.

The concoctions and manoeuvres which characterised the war on the territory of ex-Yugoslavia generated innumerable opportunities for the generation of profit, aided by criminal actions in the circumstances of military and paramilitary formations assuming the role of control services. In addition to this, its geostrategic position supports the fact that nowadays the Balkans present one of the most significant transit zones, a network of organized crime routes connecting the Middle East and Western Europe in the sphere of illegal trading activities, ranging from narcotics trade to white slave traffic. No country in the world is immune to, or protected from these kinds of security threats. There are only more and less stable social systems, or rather states, the institutional mechanisms of which are strong enough to keep organized crime under control to the extent in which it does not endanger the existence or vital functions of the state, and those which are not. It is clear that the Balkan countries, which are still divided into those engaged in the transitional struggle and those who have only just entered the great European and Euro-Atlantic family, cannot accomplish significant results in the fight against corruption and organized crime in the region without synchronized effort and reinforcement of mutual communication. Control of administrative lines, combating cross-border crime, resolution of kidnappings, murders and numerous robberies present only some of the problems which require serious interconnection of the regional states, starting from the level of authorised and relevant institutions for combating organized crime, to the level of information exchange, and establishing communication on the expert level. The first regional conference between the ministers of interior devoted to regional cooperation in the fight against organized crime took place in Podgorica, in September 2001. Recently, (31 October 2007) we have been witnesses to the signing of the Agreement on Cooperation in Prosecution of war criminals between the Republic of Serbia and the Republic of Montenegro, which was followed by signing the Memorandum on establishing and enhancing mutual cooperation in combating all forms of serious crime. One of the messages sent forth from this event was that the primary purpose of this Memorandum is a more efficient exchange of data, information and evidence, which

Републике Црне Горе, који је праћен и потписивањем Меморандума о остваривању и унапређивању међусобне сарадње у борби против свих облика тешког криминала. Циљ меморандума је ефикаснија размена података, информација и доказа која би поспешила борбу против трговине наркотицима, међународног тероризма и свих других облика организованог и тешког криминала, порука је са овог догађаја. С обзиром на то да би успех у сузбијању организованог криминала на Балкану представљао и значајан допринос борби против криминала, првенствено у западној Европи, намеће се као примарна сарадња са земљама Европске уније на плану реформе и модернизације полиције у земљама балканске регије. О опасности од организованог кри-

would expedite and induce the fight against drug trafficking, international terrorism and all other forms of organized and serious crime. Taking into consideration the fact that success in suppressing organized crime in the Balkans would also present a significant contribution to combating crime primarily in Western Europe, cooperation with European Union countries in the domain of police reform and modernization in the countries of the Balkans region is seen to be of primary urgency and key importance. The warning which could be heard in the last meeting of EU ministers in Brussels (13 May 2007) and which was issued to the countries of Western Balkans, highlighting the fact that the intensification of the fight against corruption, illegal migration and organized crime presents the necessary prerequisite of their Euro-Atlantic future, bears witness of the

минала са простора бивше Југославије и Балкана, који је преко Француске, Италије и Белгије успоставио тесне везе са међународним организованим криминалом, сведочи и упозорење са последњег састанка министара ЕУ у Бриселу (13. 5. 2007. године) упућено земљама западног Балкана у коме се истиче да је интензивирање борбе против корупције, илегалне миграције и организованог криминала предуслов њихове евроатлантске будућности.

На Балканском форуму у Солуну (април 2007. год.) оцењено је, такође, да криминал и корупција чине Балкан и даље slabим, а да га његова близина нестабилном региону који се протеже све до Авганистана чини

danger posed by organized crime coming from the territory of ex-Yugoslavia and the Balkans which managed to establish close ties with international organized crime via France, Italy, Belgium.

At the Balkan Forum in Thessalonica (held in April, 2007) it was also estimated that crime and corruption still make the Balkans a weak region with regard to upholding sustainability, and that its proximity to the instable region extending as far as Afghanistan make it a crossroads of international crime and terrorism, whereas enormous quantities of arms in this region threaten to create new ethnic tensions.

Joint efforts in improving national economies in the fight against organized crime is one of the measures agreed upon

раскрсницом међународног криминала и тероризма, док велике количине оружја које се налазе у њему пре- те да створе нове етничке тензије.. Заједнички рад на побољшању националних привреда у борби против организованог криминала једна је од мера око којих су се усагласиле учеснице самита Процеса сарадње у југо-

ОДУЗИМАЊА ИМОВИНЕ

Одузимање имовине стечене извршавањем кривичних дела не представља само међународну обавезу Србије по више међународних конвенција, већ и неминовност у разрачунавању са организованим криминалом.. Томе у прилог говори предлог његовог законског процесуирања. Наиме, Министарство правде Републике Србије је у склопу радне групе (представници Републичког јавног тужилаштва, судије посебног одељења за организовани криминал Окружног суда у Београду, професор Правног факултета, специјални тужилац за организовани криминал, представник Тужилаштва за ратне злочине, председник Првог општинског суда у Београду, представници Секретаријата за спровођење реформи у правосудју, представник ОЕБС-а и правни саветник при Амбасади САД у Београду) започело рад на изради закона о одузимању имовине стечене извршењем кривичних дела којим ће се третирали области организованог криминала, злочина против човечности и корупције. За сада су у оптицају бројне сугестије, иницијативе и предлози који се тичу испитивања порекла имовине, међу којима је и предлог да терет доказивања буде на оптуженима, а не на тужиоцу.

источној Европи (март 2007. год) – Албанија, Бугарска, БиХ, Хрватска, Румунија, Србија, Црна Гора, Грчка, Турска – одржаног у Тирани..

Прање новца

Многи стручњаци сматрају да на Балкану делује ланац домаћих и међународних криминалних или других група које су у функцији криминала и да сви међусобно тесно сарађују, били они Срби, Хрвати, Албанци, или са подручја Русије, Молдавије, Украјине, Румуније итд. Организовани криминал на Балкану не само да омета демократски развој, трговинску и културну размену међу суседима, већ директно дестабилизује привреду и омета реформистичке напоре. Као основни модел излечења и ефикасне борбе против организова- ног криминала истиче се владавина закона, поверење у владу, независно судство и некорумпирани званичници.. Уз констатацију да се организовани криминал тешко да искоренити кад се једном запати, следи не баш оптимистичка процена страних експерата да су за одстрањивање организованог криминала и његових појавних форми као и формирање напредног цивилног друштва на простору Балкана потребне најмање две генерације. Балкан је и даље високо криминогена сре-

by the participants of the Summit entitled 'Cooperation process in South-East Europe' held in Tirana, comprising – Albania, Bulgaria, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Rumania, Serbia, Montenegro, Greece, and Turkey.

Many experts feel that a chain of domestic and international crime or other groups in the capacity of crime, operates in the Balkans, and that all of them, Serbs, Croats, Albanians, from the territory of Russia, Moldova, Ukraine, Rumania, etc., maintain a close mutual cooperation, regardless of national affiliation. Not only does organized crime in the Balkans impede democratic development, trade and cultural exchange among neighbours, but it directly destabilizes economy and disrupts reformist endeavours. It is emphasized that the essential model of reparation, remedial action and efficient fight against organized crime is proved to be the rule of law, confidence in the Government, independent judiciary and uncorrupted officials. With the observation that it is difficult to eradicate organized crime once it takes root, there follows a not too optimistic estimate by foreign experts that it needs at least two generations to completely eliminate organized crime and its manifest forms, as well as to form a thriving and advanced civil society in the Balkans region. The Balkans remain an environment highly prone to criminal behaviour, and Serbia remains one of the countries which is infamously categorised among the group of countries of the 'Wild East'.

Money Laundering

According to one appellation which includes 19 different types of criminal activities, money laundering occupies the honorary top rating. This presents an extremely important fact for us, taking in view that it has been a long-assumed stance that Serbia is a huge money-laundering machine.

Organized crime in Serbia started flourishing during the 1990s, fostered by wars on the territory of ex-Yugoslavia, as well as the sanctions imposed by the International Community.

International cigarette and oil smuggling, human, narcotics, and arms trafficking, money laundering, as well as the transference of legal economy into the black market zone aided by the ruling political and economic elite, has flourished finding a fertile breeding ground impregnated by war and misery. Under the guise of expressive concern for their own nation, the ruling elite has set up one of the most imaginative money-laundering schemes sustained by the state itself and the concern for remaining in power. Everything was allowed as a response to the 'unjustly' imposed sanctions on the part of the International Community, but only to the chosen ones from the echelon of political sympathisers and economic favourites.

As an introduction, it needs to be mentioned that Serbian economy measured in US dollars, following the toppling of Milošević in the year 2000, amounted to double the less amount recorded ten years previously, compounded by the flourishing of black, or rather, informal economy and the influence of the embargo during the war years, as well as the inherited and still present corruption index as the context in which we examine the state of the Serbian economy today. 'According to the data obtained from the Ministry of Interior Affairs, the material damage arising from reported criminal deeds in the period between 2000-2005, amounted to 86 billion dinars (which is

дина, а Србија једна од земаља која се популарно убраја у групу земаља „дивљег истока“.

Према једној номенклатури која укључује 19 типова криминалних делатности, прање новца заузима почасно место у самом врху. За нас је то врло важно, с обзиром на то да је већ дуже време уврежено мишљење да је Србија велика праоница новца.

Организовани криминал у Србији свој процват доживљава деведесетих година прошлог века потпомогнут ратовима на простору бивше Југославије али и санкцијама међународне заједнице. Међународни шверц цигарета, нафте, трговина људима, наркотицима, оружјем, прање новца, као и сељење легалне економије у црну зону потпомогнуто од владајуће политичке и економске елите процветали су наишавши на плодно тло рата и беде. Под плаштом бриге за сопствени народ, владајућа елита је успоставила једну од најмаштовитијих схема прања новца, потпомогнутог самом државом и бригом за остајање на власти. Као одговор на „неправедно“ уведене санкције међународне заједнице све је било дозвољено, али само одабранима из ешелона политичких истомишљеника и економских љубимаца. У уводу треба да напоменемо да је српска привреда мерена у доларима 2000. године након Милошевићевог пада била упола мања него десет година раније, томе придодајемо цветање црне тј. неформалне економије и утицај ембарга током ратних година као и висок затечени и даље присутни индекс корупције као окружење у коме разматрамо стање српске привреде данас. Према подацима добијеним од МУП-а, материјална штета од пријављених кривичних дела у периоду 2000–2005. износила је 86 милијарди динара (што одговара распону 1.200–1.400 милиона евра). Материјална штета од пријављених кривичних дела у 2005. износила је 25,7 милијарди динара. Близу 70 милијарди динара (или више од 80 одсто укупне суме) свих штета од кривичних дела пријављених између 2000. и 2005. године приписује се привредном криминалу..

За дефинисање привредног криминала као феномена организованог криминала користићемо дефиницију Савета Европе према којој привредни криминал има негативно дејство мимо појединачних жртава и материјалне штете по томе што утиче на велики број особа, друштво и државу у целини; оно штети функционисању националне или међународне привреде и изазива губитак вере и поверења у економски систем.

О коликим губицима по привреду Србије говоримо најбоље ћемо илустровати кроз бројеве: зарада од привредног криминала у 2005. години је износила око 230 милиона евра, а процењена штета нанета српском друштву изнад 250 милиона евра. Логиком потенцијалних финансијских неслагања, било у смислу платног суфицита било дефицита, могуће је установити хипотетички ранг трошења за оне који имају криминогене приходе, искуства су полиције. Реч је о устаљеним жељама криминалаца: луксузна роба, аутомобили, виле, егзотична путовања....

Само простим упоређивањем пријављених прихода и имовине оних који поседују овако луксузну имовину,

tantamount to the range of 1200 – 1400 million euros). The material damage arising from reported criminal acts in the year 2005, amounted to 25,7 billion dinars. Around 70 billion dinars (or more than 80% of the total sum) worth of damages from all criminal acts reported between the year 2000 and 2005 is attributed to economic crime. In order to define economic crime as a phenomenon of organized crime, we shall use the Council of Europe definition, according to which economic crime 'has a negative effect, apart from the individual victims and material damages, insofar that it influences a great number of people, the society and state as a whole; it is detrimental to the functioning of national and international economy and causes the loss of faith and trust in the economic system'.

The extent of the mentioned losses sustained by Serbian economy shall best be illustrated through citing figures: the earnings from economic crime in the year 2005 amounted to approximately 230 million euros, and the estimated harm inflicted on the Serbian society totalled the sum of over 230 million euros. Employing the logic of potential financial discrepancies, whether regarding a payment surplus or deficit, according to police experience, it is possible to establish a hypothetical expenditure scale for those who accrue income from engaging in criminal activities. These expenditures mainly concern traditional and customary desires of criminals: luxury goods, cars, villas, exotic trips...

It is only by mere comparison of reported income and assets of those possessing such luxurious goods, or rather by employing the long since promised cross-referencing of income and assets that exceptionally great effects in combating organized crime are possible to be achieved in a short time span. Power and influence are magically united with money, and it is only by vigorous confiscation of illegally accrued property that organ-

CONFISCATION OF PROPERTY

The proposal concerning legal proceedings envisaged in the event of prosecuting organized crime supports the fact that the confiscation of property amassed by committing criminal acts does not only present Serbia's international commitment according to several international conventions, but rather a necessity in clamping down on organized crime. Namely, the Republic of Serbia Ministry of Justice has within the scope of its working group (comprising representatives of the Republic Public Prosecutor's office, judges from the Special Division for organized crime at the County Court of Belgrade, Law School professor, special prosecutor for organized crime, representatives of the War Crimes Prosecutor's Office, president of the First Municipal court in Belgrade, representatives of the Secretariat for conducting reforms in judiciary, OECD representative, legal advisor at the USA Embassy in Belgrade), initiated activities in the drafting of Law on the confiscation of property amassed by committing criminal acts, which is intended to deal with the fields of organized crime, crimes against humanity and corruption. Numerous suggestions, initiatives and proposals regarding the investigation of property origin are currently being considered, among which the proposal that the burden of proof be on the accused, and not the prosecutor. I

односно дуго обећаваним укрштањем прихода и имовине, могуће је за кратко време постићи врло велике ефекте у борби против организованог криминала. Моћ и утицај се налазе у чаробном браку са новцем и само енергичним одузимањем нелегално стечене имовине може се стати на пут деловању организованог криминала.

Највећу бојазан представља сазнање о раскораку у знањима институција које прате међународне трансакције и токове новца. Избегавање плаћања пореза представља један од видова финансијског криминала. Корупција обухвата категорију прекршаја од посебне важности, а чине је злоупотребе службеног положаја попут: проневере, примања и давања мита. Међутим, финансијски криминал у виду легализације новца кроз приватизацију заслужује посебан фокус када је реч о организованом криминалу у Србији, с обзиром на то да промет од „индустрије приватизације“ чини приближно 30 одсто БДП Србије, те је потпуно јасно да не може остати изван интересовања света криминала. Приватизација државних и друштвених предузећа у Србији у склопу је транзиционог процеса, тј. преласка са централизоване ка тржишној привреди. Законом о приватизацији (2001) установљене су конкурентске процедуре које дефинишу да се већа предузећа приватизују путем „тендерске процедуре“, а мање компаније „аукцијском процедуром“, док процесом управља Агенција за приватизацију. Чини се да процедуре приватизације нису адекватно осмишљене да се одупру продору криминала пошто је Агенција за приватизацију само агент, а не и власник компанија које се продају, као и чињеница да она није једини актер који може покренути процедуру приватизације, нити одлучује о најбољој понуди. У недостатку јасно дефинисаних принципа власништва, управљања и контроле ни улога Комисије није адекватно осмишљена, пошто међу њеним члановима могу бити и представници компаније која се продаје. Све то дозвољава превелику слободу менаџменту фирме која се продаје, који пак има независну позицију балансирања између заштите интереса старог власника и бриге о добром расположењу новог власника. Мањкавост је и у чињеници да Закон о приватизацији не разматра питање потенцијалног сукоба интереса сарадника Агенције за приватизацију, Министарства и компанија које се продају, нити се ишта прописује за службенике Министарства, као ни финансијске, правне и друге саветнике. Потом, ни закон ни накнадна упутства Агенције нису прописали ко има право да учествује у приватизацији, нити постоје строга правила и процедуре установљавања идентитета потенцијалних купаца и крајњих корисника. Овакви пропусти остављају отворен улаз не само перачима пара већ и бившем политичком и економском естаблишменту да кроз форму поштене и нужне приватизације заправо ојача своју моћ и утицај на економију и друштво у целини. Задирање корупције и криминала у процес приватизације великих предузећа довело је до жестоке поларизације становништва на штету урушене средње класе и стварања великог слоја сиромашног становништва, наспрам ма-

ized crime operations can be curtailed.

The realization concerning the discrepancy in the findings and information of institutions monitoring international transactions and money flows presents the greatest source of fear. Tax evasion is one of the aspects of financial crime. Corruption encompasses a category of offences which bear special significance, comprising such abuse of public office as: fraud, receiving and offering bribes. However, financial crime, assuming the form of legalization of money through privatization, deserves special focus when discussing organized crime in Serbia, with regard to the fact that 'privatization industry' turnover comprises about 30% of Serbia's GDP, therefore making it abundantly clear that it cannot stay outside the sphere of interest of the criminal world. The privatization of state and public enterprises in Serbia currently forms an integral part of the transition process, or rather, the transfer from centralized to market economy. The Privatization Law (adopted in 2001) establishes competition procedures which proscribe that larger enterprises are to be privatized by way of 'tender procedure', whereas smaller companies are to be privatized through 'public bid procedure', as well as that, the process is to be directed and managed by the Privatization Agency. It seems that privatization procedures have not been appropriately designed in order to withstand the penetration of crime, taking into consideration the fact that the Privatization Agency is just an agent, and not the owner of the companies which are being sold, as well as the fact that it does not present the only agent which can initiate the privatization procedure, nor does it decide on the best bid. Due to the lack of clearly defined principles of ownership, management and control, the role of the Committee is not appropriately devised either, considering the fact that its members can also include the representatives of the company which is being sold. All of this allows an over extensive degree of freedom to the management of the enterprise which is being sold, but which, on the other hands, has an unenviable position of having to balance between protecting the interests of the old owner and taking care of the new owners good disposition. The fact that the Law on Privatization does not deal with the issue of potential conflict of interest on the part of the associates working for the Privatization Agency, the Ministry, or the companies which are being sold, nor the fact that nothing is proscribed for the public officials of the Ministry, or the financial, legal and other consultants, also presents one of the deficiencies. Furthermore, neither the law nor the subsequent Agency guidelines have stipulated who actually has the right to participate in privatization, nor do there exist strict rules and procedures governing the establishment of potential buyers and end users' identity. Such omissions leave the entrance wide open not only for the money launderers, but also for the former political and economic establishment to actually consolidate and strengthen their power and influence on economy and the society as a whole. The intrusion of corruption and crime into the sphere of big companies' privatization process has led to a fierce polarization of population to the detriment of the derelict middle class and creation of a huge stratum of poor inhabitants, as opposed to the not so numerous financial elite.

All this leads to the awakening of apathy and incredulity among the popular masses towards the concept of democracy and the society's commitment to Euro-Atlantic integrations. No

лобројне финансијске елите. То све доводи до тога да широке народне масе постају апатичне и неповерљиве према концепту демократије и опредељењу друштва према евроатлантским интеграцијама.

Ништа мање опасне по српску привреду нису ни тзв. фантомске фирме као последица недовољне транспарентности и одговорности у општој пословној клими у земљи. Реч је о фирмама са лажном сценографијом, тј.. описом делатности којима се иначе не баве, празним банкарским рачунима, оснивачима који одавно

less dangerous for Serbian economy are the so-called 'bogus companies', springing up as a consequence of insufficient transparency and accountability of the general business climate in the country. This issue concerns the companies which present a fake front (scenery), or rather, the description of activities which they do not otherwise engage in, empty bank accounts, founders who have long since not been among the living and a managing director who only presents a figure-head in the chain of well thought-out money laundering scheme, including fraudulent activities connected to VAT. It should be mentioned

више нису живи и директором који представља фигуру у ланцу добро осмишљеног прања новца укључујући и преваре у вези са ПДВ-ом.. Треба напоменути да ни оснивања „фантомских“ фирми, ни великих утаја ПДВ-а не би било да нема брака између власти, јавних службеника и криминала, уз цветање корупције.

Тешкоће при утврђивању илегалне зараде, тј. профита од криминала, јесу у томе што се често уочава „плен“, али његово уситњавање на много корисника доприноси да се његов велики део губи у виду дневне потрошње домаћинства. Ни Закон о спречавању прања новца (2006), ни Управа за спречавање прања новца нису брана организованом привредном криминалу у Србији о коме нема ни одговарајућег прегледа од стране надлежних институција. „Уз српске фантомске фирме постоје и државне фантомске базе података“, закључак је који је извео истраживачки тим ангажован на Извештају о прању новца и предикатним кривичним делима у Србији за 2000–2005. годину.

Мирослава МИЛЕНОВИЋ
Јелена ЈЕЛИЧИЋ

that neither the establishment of 'bogus' companies, nor great VAT evasions would be possible if it were not for the sacred matrimony between the government, public officials and crime, compounded with the thriving of corruption. The difficulties in ascertaining illegal earnings, i.e., the profit generated by engaging in criminal activities, lay in the fact that booty is often-times detected, but its fragmentation and distribution among numerous users contributes to the loss of the greater part of the spoils in the form of daily household consumption. Neither the Law on the prevention of money laundering (adopted in 2006), nor the Department for the prevention of money laundering present a barrier against organized economic crime in Serbia, in the event of which, incidentally, there exists no adequate inspection on the part of authorized institutions. The research team engaged in compiling a Report on money laundering and criminal deeds in Serbia for the year 2002-2005 has concluded that, in addition to Serbian bogus companies, there are also bogus state databases.

Miroslava MILENOVIC
Jelena JELICIC

Øòà ¼å Áóãàðñêîî ¼ äî í åî Í Àòî

*Bulgarian Ambassador in Belgrade,
H.E. Georgi Dimitrov*

Пише: Георги Димитров*

Бугарска је један од најновијих земаља-чланица НАТО-а и ЕУ. Званично је Република Бугарска постала члан Северноатлантског договора 29.марта 2004. године, а 2.априла 2004. у Софији и у Бриселу су се одржале церемоније подизања заставе новијих земаља-чланица чиме је био обележен завршетак

једног дуготрајног и не увек глатког процеса. Његовим завршетком се Бугарска достојно вратила у породицу демократских земаља чије вредности дели – плуралистичка демократија, владавина права, поштовање људских права и слободне економске иницијативе.

Ово чланство је било потпуно заслужено и било је резултат напора државних институција, невладиних организација (мора се прибележити чињеница да је Бугарска била прва земља ван НАТО-а која је имала свој Атлантски клуб још 1990.) и великог дела бугарског друштва. Чланство наше земље дошло је као одговор и као резултат успешно окончаних, а и настављених реформи, које су гарантовале да Бугарска одговара високим критеријумима за припадност Алијанси. Истовремено не би требало заборавити да је тзв. „други талас“ проширења 2004, чији је део била и Бугарска, представљао успешни корак и за Алијансу у изградњи безбедности и стабилности на евроатлантском и глобалном плану. Беспрецедентно по свом обиму проширење је постало делотворни и ефикасни начин за превазилажење компликованих изазова са којима је суочена међународна безбедност 21. столећа – тероризам, екстремизам, фундаментализам, организовани криминал и друге глобалне претње.

Пре, а и после свог чланства у НАТО-у наша земља је конкретним активностима – чврстом подршком и активним учешћем у напорима Алијансе за стабилизацију Босне и Херцеговине, Косова, као и својим доприносом у борби против међународног тероризма, чији је парктични израз учешће бугарских трупа у операцији „Трајна слобода“ и представника бугарских оружаних снага у Афганистану - доказала да је предвидиви партнер и савезник, на кога се може рачунати.

By Georgy Dimitrov*

Bulgaria is one of the latest NATO and EU member states. The Republic of Bulgaria officially became a member of the North-Atlantic Alliance on March 29th 2004, and on 2 April 2004, flag-raising ceremonies in honour of the most recent member states were held in Sofia and Brussels. This marked the end of a long-standing process which did not always run smoothly. On its completion, Bulgaria duly and deservedly returned into the family of democratic countries, the values of which it wholeheartedly shares – pluralist democracy, rule of law, respect and observance of human rights and free economic initiative.

This membership was absolutely deserved and was the result of the efforts exerted by state institutions, non-governmental organizations (the fact that Bulgaria presented the first country outside the scope of NATO which has had its Atlantic Club ever since the year 1990 must be noted), and a significant part of Bulgarian society. Our country's membership status came as a response to and a result of successfully completed, but also continuing reforms, which served as a guarantee that Bulgaria would meet the high criteria necessary for joining the Alliance. At the same time, it should not be forgotten that the so-called 'second wave' of enlargement in 2000, of which Bulgaria was a part, represented a successful step forward for the Alliance as well, contributing to the build up of security and stability on a Euro-Atlantic, as well as a global level. The enlargement, unprecedented in its scope, became an effective and efficient measure towards overcoming the complicated challenges which international security is faced with in the 21 century – terrorism, extremism, fundamentalism, organized crime and other global threats.

Prior to, and following its becoming a NATO member, Bulgaria has proved to be a predictable and reliable partner and ally to be counted on through providing staunch support and active participation in the Alliance's efforts aimed at the stabilization of Bosnia and Herzegovina and Kosovo, as well as through its contribution to the fight against international terrorism, a practical expression of which is the participation of Bulgarian troops in operation 'Enduring Freedom' and the presence of Bulgarian armed forces personnel in Afghanistan.

Many people probably wonder what kind of benefits Bulgaria actually gained by becoming a member of NATO. In a purely pragmatic sense, our country has been granted an opportunity to participate in a union possessing a highly professional and secure level of defence. Bulgaria has also gained access to

Вероватно се много људи питају шта је уствари донело Бугарској чланство у НАТО-у? У чисто прагматичном плану, наша земља је добила шансу да учествује у једној унији са високо професионалним и сигурним нивоом одбране. Бугарска је добила и приступ високим и сигурним технологијама, које дају шансу за ревитализацију и обнову њене наменске индустрије.

Разматрано са политичке тачке, пуноправно учешће у раду различитих комитета и структура Пакта укључило је нас у процесу доношења одлука по битним за нас питањима националне и међународне безбедности. Истовремено, ово чланство представља и постизање и поштовање високих стандарда у сузбијању тероризма, организованог криминала и осталих савремених претњи, што гарантује бугарским грађанима свакодневни мир и безбедност.

И не на последњем месту, чланство у НАТО-у има и економску димензију. Оно доноси и додатне гаранције за стабилност и чврсти развој бугарске привреде, помаже убрзавању реализације инфраструктурних пројеката, које пролазе преко територије Бугарске и региона, као и помаже привлачењу више страних инвеститора. Само у години након што је Бугарска добила позив за чланство, обележен је значајни раст страних инвестиција од 65% , који су достигли ниво од 1 милијарду и 400 милиона долара за 2003. Ова тенденција се убрзала током наредних година, када је наша земља већ била пуноправна чланица. Искуство Бугарске је потврдило да су евроатлантска перспектива и припадност снажни покретач за реализацију политичких и економских реформи. Пут постизања позитивних резултата није лак, али савлађивање тог изазова утиче не само на успешну војну заштиту и на реформе у сектору безбедности, него и на читаво друштво.

Наша земља је одувек била убеђена да су европска и евроатлантска перспектива једини пут ка постизању дуготрајне стабилности и просперитета у региону, коме припадамо. Охрабрујућим индикацијама, упућеним на састанку у Риги трима државама, које учествују у Плану за придруживање – Албанији, Хрватској и Републици Македонији, и упућени позив за учешће у програму Партнерство за мир Босни и Херцеговини, Црној Гори и Србији, Алијанса је показала своју отвореност и спремност да иде напред.

high and safe technologies, which provide an opportunity for the revitalization and renewal of its defence industry.

From a political point of view, full participation in the activities of various NATO Pact committees and structures has included us in the decision-making process concerning extremely relevant for us issues of national and international security. At the same time, this membership also is an accomplishment in achieving and maintaining high standards in combating terrorism, organized crime and other contemporary threats, thus guaranteeing peace and security to the Bulgarian citizens.

And last, but not least, NATO membership also entails an economic dimension. It provides additional guarantees of stability and further important development of Bulgarian economy, supports the acceleration in implementing infrastructure projects on the territory of Bulgaria and in the region, in addition to providing further incentive for attracting more foreign

Owing to the membership in the North-Atlantic Alliance, access has been enabled to high and safe technologies which present an opportunity for the revitalisation and renewal of special-purpose industries

investors. In the year following the invitation for membership extended to Bulgaria, a considerable growth of foreign investments was recorded, amounting to 65% rise in their levels in 2003. This tendency gained in speed during the following years, after our country had already become a full member. Bulgaria's experience has confirmed that the Euro-Atlantic perspective, spirit and affiliation provide a strong drive for the realization of political and economic reforms. The road toward achieving positive results is not an easy one, but overcoming this challenge positively affects not only successful military protection and the security sector reforms, but also society as a whole.

Our country has always been convinced that a European and Euro-Atlantic perspective presents the only road towards achieving long-term stability and prosperity in the region, of which we are a part. The Alliance has clearly demonstrated its openness and willingness to move forward by extending encouraging indications at the Riga Summit to three states which currently participate in the Association plan – Albania, Croatia and Macedonia, by sending an invitation for participation in the Partnership for Peace programme to Bosnia

What did Bulgaria gain from joining the NATO?

Што се тиче нашег чланства у ЕУ и приоритета, које смо пратили у оквиру Европске политике за безбедност и одбрану, такође имамо конкретне одговорности, усредсређене на три основна правца: учешће у операцијама/мисијама,

¼a i ðeñðoí aëñí eèí è ñeäðoí èí
технологјама, које дају шансу за
 ðäaëðäèèçàðè¼ è í áí í áó í àí áí ñeä
 èí äòñððe¼

У стратегији о безбедности Уније, усвојене 2003, основно место посвећено је раду са партнерима из УН-а, НАТО-а и водећих држава. Као земља-чланица ЕУ и НАТО-а, Бу-

In the European Union Security Strategy, adopted in the year 2003, primary emphasis is placed on the cooperation with partners from the UN, NATO and leading countries. As a EU and NATO member state, Bulgaria can share and exchange

гарска може допренети испуњењу њених циљева и разме-
нити своје искуство о процесу придруживања са нашим
западним суседима.

Добро је да сарадња са Србијом у том правцу бележи знат-
ни напредак. Нови битни корак у том правцу била је посе-
та министра Шутановца у Бугарској током јула ове године,
када је био потписан и Споразум о сарадњи у области од-
бране између Владе Републике Бугарске и Владе Републи-
ке Србије. Као конкретни и суштински примери о порасту

its experiences concerning the integration process with our
neighbours from the Western Balkans.

It is positive that cooperation with Serbia in this respect has
been marked by significant improvements. The visit of Minister
Šutanovac to Bulgaria in July 2007 represents the latest important
step in the desired direction, on which occasion a Memorandum
on cooperation in the field of defence was signed between the
Government of the Republic Bulgaria and the Government of
the Republic of Serbia. As concrete and essential examples of the

Манастир Рила
Rila Monastery

интензитета контаката може се указати и на многе друге
састанке на разним нивоима који су се одржали током ове
године.

Недавно су српски представници учествовали у штабној
вежби за учешће у операцијама за одржавање мира са
мандатом УН. Српски стручњаци за Противваздушну од-
брану посматрали су вежбу борбеног гађања у Бугарској.
Не може се заобићи заједничка, најобимнија и од највећег
значаја трилатерална бугарско-румунско-српска вежба за
управљање кризама и борбу против тероризма „Дунавска
стража“, којој су присуствовали председници трију земаља
и која је високо оцењена од стране руководства НАТО-а.
С разлогом се може тврдити да је сарадња у војно-поли-
тичкој и војно-техничкој области по више критеријумима
претиче развој односа у другим областима билатералних
и мултилатералних веза у региону и има битан допринос
за јачање поверења, стабилности и интеграције земаља Ју-
гоисточне Европе.

* Аутор је амбасадор Бугарске у Београду

increased intensity of contacts, it is worth pointing out that many
other meetings on different levels have also taken place this year.
Representatives of Serbia have recently participated in a head-
quarter drill for participation in UN mandated peacekeeping
operations. Serbian experts in Air Defence have observed a
combat targeting drill in Bulgaria.

We cannot fail to mention the most comprehensive and the
most significant trilateral exercise in crisis management and
anti-terrorist fight involving representatives of Bulgaria, Ru-
mania and Serbia named 'Danube Guard'. The exercise was
attended by the presidents of the three countries and was as-
sessed very positively within NATO. It can be rightly claimed
that according to many criteria the cooperation in the mili-
tary-political and military-technical area far exceeds the de-
velopment of relations in other areas of bilateral and multi-
lateral cooperation in the region and represents a significant
contribution to the strengthening of trust, stability and inte-
gration of Southeast European countries.

* Author is Bulgarian Ambassador in Belgrade

Êî ëèêî

много је довољно

Пише: Проф. Др Славенко Гргуревић

by Prof. Slavenko Grgurević, PhD

Имплементација „тврдих“ копенхагенских критеријума представља ваљан основ, и како искуство казује, успешан пут укључивања земаља у транзицију у ЕУ. Ови критеријуми су због своје применљивости ваљано средство за стабилизацију стања нарушене безбедности и одрживост процеса регионалне сарадње на Балкану и југо-истоку Европе. У таквим околностима изградња економских и културних мостова између држава Балкана пут су за ширење европ-

The implementation of the 'tough' Copenhagen criteria represents a valid basis, and, as experience indicates, a successful route for the transition countries towards the EU. Due to their feasibility, these criteria present sound means for stabilising the degraded security situation and maintaining the process of regional co-operation in the Balkans and south-eastern Europe. In such circumstances the construction of economic and cultural bridges connecting Balkan countries presents a successful pathway for spreading

ских вредности евро-атлантских интеграција и свих позитивних иницијатива у овом делу света које воде ка верској и националној толеранцији, слободној иницијативи и реалној нади у живот где је судбина појединца вреднија од сваке идеологије и мита.

Међутим, вишедеценијско разарање економског и социјалног ткива Балкана кроз немилосрдно поништавање тржишних и културних образаца, етничко чишћење, ауторитарност и ксенофобију траже пуно времена да би се генерисао креативан набој и одржив раст. Покушаји брзих, пропагандно мотивисаних, политички упрошћених оцена стања и пројектованих решења никада и нигде нису дали озбиљне резултате. Балкан је у том погледу аксиом.

У сусрет будућности

Позитивна искуства економске транзиције у посткомунистичким земљама су указала да стабилизација, либерализација и приватизација не могу бити основни циљеви реформисања привреде и да је за успех реформи од кључног значаја да Влада

the European values of Euro-Atlantic integrations and all positive initiatives in this part of the world which lead in the direction of religious and ethnic tolerance, free initiative and realistic hope for a life where the fate of the individual is more valuable than any ideology or myth.

However, the several decades of destruction inflicted upon the economic and social fabric of the Balkans by way of ruthless of market and cultural values, ethnic cleansing, authoritarianism and xenophobia require a great deal of time in order to regenerate creative impetus and sustainable growth. Attempts to issue hasty, propaganda motivated and politically simplified assessments of the situation and projected solutions have never provided tangible results anywhere. In this respect the Balkans are an axiom.

Facing the Future

Positive experiences of the economic transition in the post-communist countries have shown that stabilisation, liberalisation and privatisation cannot be the principal aims of economic reform and that in order to have successful reforms it is of crucial importance that the government build up

изгради адекватну институционалну инфраструктуру за тржишну привреду, обезбеди владавину права и створи оптималне услове за конкуренцију и развој малог и средњег предузетништва (СМе).

Креирање подстицајног пословног амбијента и развој СМе као главни циљ економске транзиције битан је услов социјалне кохезије и као такав он је фактор регионалне стабилности. Интерес као основни мотивациони механизам много боље (него политичке странке које су још увек у посткомунистичким земљама оптерећење рецидивима прошлости) повезује људе без обзира на верске и националне границе.

Међутим креирање подстицајног пословног амбијента у региону је тешко одрживо без успостављања добрих институционалних услова и европских стандарда где је заштита приватног власништва од највећег значаја. Нерешен статус приватног власништва, пре и поготову после недавних ратних разарања на подручју бивше Југославије представља велико оптерећење за економску сарадњу и фактор је политичке нестабилности на овом подручју и Региону.

Избеглице, енормно сиромаштво, криминал, корупција, тероризам и непоштовање основних људских права – а не инсистирање само на статусним питањима и границама којима су оптерећене поједине политичке елите у региону – су кључни проблеми за успостављање одрживе безбедности и сарадње у Региону. Живот достојан човека је једино право статусно питање данас у овом несрећном свету и једини локални, регионални и глобални интелектуални и морални ангажман за избегавање од хаоса у коме тоне људска врста.

На Балкану су процеси транзиције успорени, а глобална скица Региона је у сенци ретроградних процеса и ратних разарања на подручју бивше Југославије. Разлози за овакав развој транзиције и опште ситуације на Балкану излазе из оквира класичне економске анализе и представљају склоп испреплетаних културних, политичких и економских околности. У таквом сазвежђу посебан акценат је на традиционалном значају улоге културе у Источној Европи и посебно на Балкану, а преко ње и на темељне вредности Источне и Западне цивилизације.

Балкан је свет у малом – место где се сусрећу и прожимају три величанствене светске цивилизације: јудео-хришћанска, исламска и арапска. Такво богатство природе и културног наслеђа је вишевековна шанса за

adequate institutional infrastructure for a market economy, securing the rule of law and creating optimal conditions for competition and the development of small and medium-sized enterprises (SME).

The creation of a stimulating business environment and development of SME as the main objective of economic transition is an essential precondition of social cohesion and, as such, presents a factor of regional stability. Interest as a fundamental motivating mechanism links people regardless of all religious and ethnic boundaries much better than political parties, which are in the post-communist countries still burdened by the heritage of the past.

Nevertheless, it is difficult to sustain the creation of a stimulating environment business in the region without establishing sound institutional foundations and European

"Hard" Copenhagen criteria for joining the EU anticipate first of all a political transition, the creation of institutional conditions for the full observance of human and civil rights, and the development of free entrepreneurship. In that sense, Europeanisation of the Balkan region, as a key point of security and co-operation in this part of the world, regards culture, education and economy as the most important questions in the Balkans.

standards, where the protection of private ownership is paramount. The unresolved status of private ownership, prior to and especially following the recent destructive wars on the territory of former Yugoslavia, presents a major obstacle for economic co-operation and a factor of political instability in this area and the entire region.

Refugees, enormous poverty, crime and corruption, terrorism, disregard of elementary human rights – rather than exclusive insistence on status issues and borders which certain political elites in the region are obsessed with the key problems in establishing sustainable security and co-operation in the region. A life suitable for a human being is the only true status question nowadays in this wretched world and the only appropriate local, regional and global intellectual and moral engagement for salvation from the chaos into which humankind is sinking.

How many is enough

унапређење квалитета живота, а не наставак разорних трендова из прошлости и садашњости. У условима негативне атмосфере коју карактерише мржња, круте разлике међу етничким групама а које негују њихове примитивне политичке елите – нема много простора за развој креативне енергије, смањење тензија, економску и културну сарадњу у Региону. Излаз постоји: образовање у духу унапређења традиционалних вредности и интеграцији културних разноликости, развој демократских институција, слободног предузетништва, отвореног друштва и здраве природне средине – једини је пут ка цивилизацијском препороду друштава и грађана на Балкану.

Међутим, данас у свету који се убрзано мења, такав сценарио је тешко одржив без другачијег поимања суштине напретка који се више не може мерити искључиво прогресом технологија, или материјалним животним стандардом, јер друштво које је морално, културно и политички понижено – не може бити напредно друштво.

**Образовање у духу унапређења
традиционалних вредности и
интеграцији културних разноликости,
развој демократских институција,
слободног предузетништва, отвореног
друштва и здраве природне средине –
једини је пут ка цивилизацијском
препороду друштава и грађана на
Балкану**

Уместо закључка

Зато је, уствари, право питање како истовремено обезбедити квалитет живота и привредног раста? То је истовремено локално, регионално и глобално – дакле цивилизацијско питање. Све више уважавање етике „добровољне једноставности“ у најбогатијим земљама указује да ће се јеретичко питање – „колико много је довољно“ – постављати све упорније како се испоставља да привредни раст и технички напредак, највећа достигнућа наше историјске епохе, нису одговарајући извори општег задовољства и наде. Пошто глобалне комуникације подривају солипсизам и културну ароганцију постаје једноставније ценити мудрост и осталих култура чије поуке указују да је пут ка благостању одређен унутрашњом природом човека од којег зависи јединство са светом који га окружује. „.....Када се запоставља духовна култура, култура унутрашњег човека тада себиčnost остаје доминантна моћ у човеку...“ Такав „избор“ неминовно води не само „крају историје“, већ и живота на земљи. СВЕТСКИ МИР И ПОХЛЕПА се међусобно искључују. Балкан је место где се тестира будућност човечанства.

The transition processes in the Balkans are slow, and the global image of the region is in the shadow of retrograde processes and war ravages on the territory of former Yugoslavia. The reasons for such developments in the sphere of transition and the general situation in the Balkans lay outside the framework of traditional economic analysis and represent a complex of intertwined cultural, political and economic circumstances. In such a constellation, particular emphasis is placed on the transitional significance of the role of culture in eastern Europe and especially in the Balkans, and thought it on the fundamental values of Eastern and Western civilisations as well.

The Balkans are a world in small – a place where three magnificent world civilisations – Judeo-Christian, Islamic and Arabic – meet and interfuse. Such a wealth of nature and cultural heritage presents a century old opportunity for improving the quality of life, rather than continuing the destructive trends of the past and the present. In a negative atmosphere characterised by hatred, rigid differences between ethnic groups, which are cultivated by their primitive political elites – there exists little room for the development of creative energy, reduction of tensions, economic and cultural co-operation in the region. But there is a way out: education in the spirit of the promotion of traditional values and integration of cultural diversities, development of democratic institutions, free enterprenurship, an open society and a healthy environment – that is the only path to a civilisational renaissance of the Balkan societies and people.

However, in the current, rapidly-changing world it is difficult to sustain such a scenario without a different perception of the essence of progress which can no longer be gauged solely by the progress of technologies or material wealth and standard of living, since a morally, culturally and politically humiliated society cannot be a progressive society.

Instead of a Conclusion

For this reason, the real question seems to be how to secure a good quality of life and economic growth simultaneously. This concurrently presents a local, regional and global question – hence a civilisational question. The increasing observance of the ‘voluntary simplicity’ ethic in the richest countries points to the fact that the heretic question – ‘how much is good enough?’ – will be raised more persistently and more as it becomes evident that economic growth and technical progress, the greatest achievements of our historical epoche, do not present appropriate sources of all-round satisfaction and hope. Given that global communication undermines solipsism and cultural arrogance, it is becoming increasingly simple to appreciate the wisdom of other cultures the messages of which indicate that the path to prosperity is defined by the internal nature of man on whom depends unity with the world which surrounds him. “...When spiritual culture is neglected, the culture of the inner man, then selfishness remains the dominant force in man...” (Schumacher, E.F. Small is beautiful; Economics as if People Mattered, Harper and Row, Torchbooks, New York 1973, p. 122). Such a ‘choice’ inevitably leads to not only to the ‘end of history’, but also of life on earth. WORLD PEACE AND GREED are mutually exclusive. The Balkans are a place where the Future of Humankind is being tested.

ÄÐÅÂÍ À ΕΠΙΛΑΒΙΑ

ANCIENT AND MODERN

Иако Грчка, геолошки представља продужетак Балканског полуострва, она је у суштини један посебан свет који обогаћује душу незаборавним утисцима.

Супериорна префињеност Минојевог Крита, преисторијска Микена и мегалитски Тиринт, класична Атина, Мистра из Византијског периода и свакако средњовековни Родос, само су део онога што ову европску државу чини тако посебном и јединственом.

Тачно је да је Грчка типичан представник контраста, у геологији, клими, шта више, и парадокса Медитеранском региону. Међутим, контрасти између града и села,

Although Greece geologically presents an extension of the Balkan Peninsula, it essentially presents a special world in itself which enriches the soul with unforgettable impressions. The superior delicacy of the Minoan Crete, the ancient Mycenae, megalithic Tyrint, classical Athens, the Byzantine period Mystra, and undoubtedly the Medieval Rhodes comprise only a small part of what makes this European country so special and unique.

It is true that Greece serves as a typical representative of contrasts in the region of the Mediterranean, in its geology and climate, and moreover, it can be seen as a country of paradoxes. However, the contrasts between the city and the

Краћи назив: ГРЧКА

Званични назив: Хеленска република

Локални краћи назив: Елас или Елада

Локални дужи назив: Елиники Дхимократија
Локација(географски положај): Јужна Европа,
на обали Егејског, Јонског и Медитеранског
мора, између Албаније и Турске

Површина: 131,940 км², од тога копно: 130,800
км² и вода: 1,140 км², **Обала:** 13,676 км.

Граничне земље: Албанија 282 км, Бугарска
494 км, Турска 206 км, Бивша Југословенска
Република Македонија 228 км

Главни град: Атина

Председник: Каролос Папоулиас

Становништво: 10,964,020 (према подацима из
2001.)

Клима: умерена; благе, влажне зиме; топла,
ñóâà ëäðà

Национални састав: Грци 98%, остали 2%

Језици: Грчки 99% (званични), енглески,
ôðàí ööñèè

Верски састав: Православни Грци 98%,

Муслимани 1.3%, остали 0.7%

Независност: 1829. (од Отоманског царства)

Национални празник: Дан независности, 25.
март (1821)

Устав: 11. јуни 1975.; амандмани 2001..

Бирачко право: са 18 година; универзално и
î áâââçí î

Зивотни век: Просецно 79 година

Писменост: 97,5% становништва

БДП: 236.8 милијарди долара

БДП по становнику: 22000 долара

Стопа незапослености: 9.9%

Оружане снаге Грчке: Армија, Морнарица,
Ваздухопловство

јалове и плодне земље, доминације човека над природом и природе над човеком, у Грчкој су израженији него у било којој другој земљи.

Грчка увек може да пружи више од онога што се од ње очекује, и то са добрим разлогом. Чини вам се како иза сваког угла вреба неко скривено благо: занимљиве рушевине које указују на славну прошлост и присуство људи на тим просторима од најдањих времена, радње пуне занатских рукотворина, насеље бунгалова смештено поред саме обале, сафирна боја мора које се протеже у недоглед, или оближња таверна која вас позива да се опустите уз чашу вина. Свуда присутно преплитање античког и модерног, посетиоцу пружа осећај као да лебди између стварности и маште, све док не усклади дугу историју Грчке са њеном живом садашњошћу. Поред тога не треба заборавити безбројна острва која красе ову земљу. Грчка је сасвим сигурно острвска земља, са острвима нанизаним једно покрај другог, при чему не постоје два истоветна.

Наравно, још једна од драгоцености ове предивне земље је и њен народ, по темпераменту изузетно сличан

country, barren and fertile land, domination of man over nature and nature over man, are indeed more explicit and noticeable in Greece than in any other country.

Greece can always offer more than one expects of it, and this is certainly with a good reason. It seems as if a hidden treasure is lurking around every corner:

interesting ruins which indicate a glorious past and the presence of people on this territory since time immemorial, shops full of handicrafts and artefacts, a bungalow settlement located by the very shore, the sapphire colour of the

sea stretching to the horizon, as far as the eye can see, or a nearby tavern which allures you to relax with a glass of wine. The all-present intertwining of the ancient and the modern generates a feeling in the visitor as if floating between reality and imagination, until he can reconcile the long history of Greece with its existing and active present. Apart from that, it should not be forgotten the innumerable islands that embellish this country. Greece is most definitely an insular country, with islands piled closely together, whereby there cannot be found two identical ones.

Naturally, another treasure of this extraordinary country is its people, with temperament very similar to ours. Namely, more than 10 million Greeks, cheerful, hospitable, fun-loving, maybe at times unpredictable, but who are always full of inexhaustible enthusiasm, inhabit Greece. One can hardly come across a boring, frowning or grumpy Greek. Since the time when Greece was settled for the very first time, some 7,000 years now, its assiduous and diligent inhabitants have strived to prove that they are people of a special mettle. They have certainly succeeded in this endeavour, and consequently, throughout history and even to this day, Greece is proud of the fact that it has been the birthplace of the greatest thinkers and philosophers, first-rate sculptors, poets and narrators, and most certainly, of brave and daring rulers and warriors.

Some historians consider Ancient Greece to be a cornerstone of West European civilization (it is regarded as encompassing the entire period of Greek history until the establishment of the Roman Empire). Greek culture has preformed enormous influence on the Roman Empire, which has transferred its

нашем. Наиме, Грчку настањује око 10 милиона Грка: веселих, гостољубивих, заљубљених у добар провод, можда непредвидљивих али увек испуњених неисцрпним ентузијазмом. Тешко се може наићи на досадног и намргођеног Грка. Од самог почетка, односно од времена када је Грчка први пут настањена, пре неких 7.000 година па до данашњих дана, њени марљиви становници су се трудили да докажу да су људи посебног кова. У томе су свакако успели, па се Грчка кроз историју и данас с правом поноси чињеницом да је изнедрила највеће мислиоце и филозофе, врхунске скулпторе, песнике и нараторе, и свакако храбре и одважне владаре и ратнике.

Античку Грчку(сматра се да она обухвата целокупан период грчке историје до оснивања Римског Царства) неки историчари сматрају темељом културе западно-европске цивилизације. Грчка култура је извршила снажан утицај на Римско Царство, које је пренело њен облик по многим деловима Европе. Цивилизација античке Грчке је неизмерно утицала на језик, политику, образовање, филозофију, уметност и архитектуру модерног света, посебно током ренесансе у западној Европи и поново током процвата неокласицизма током 18. и 19-ог века у Европи и обема Америкама.

Грчка је административно подељена на 13 региона (периферија) и то су: Источна Македонија и Тракија, Централна Македонија, Западна Македонија, Епир, Тесалија, Јонска острва, Западна Грчка, Централна Грчка, Атика, Пелопонез, Северно егејско море, Јужно егејско море, Крит. Региони су подељени на префектуре (54) као и једну аутономну област – Агион Орос на Атосу. Префектуре су састављене од општина и комуна. Постоји укупно 900 општина и 133 комуна.

Грчка кроз векове

Почетак европске историје, када су краљевства и царства на Оријенту цветала и пропадала, везује се за долазак Грка.

Први грчки народи били су Минојци (по критском легендарном краљу Миноју). Минојци су загонетно избрисани у пожару који је букнуо на острву 1450. п.н.е. но остају културно присутни до 1150. п.н.е.. Најснажнији град у Грчкој у том периоду био је Микена који се налазио на североистоку Пелопонеза.

Бронзано доба се свуда завршило негде између 1100. и 1000. г.п.н.е., када се последњи талас освајача са севера, Дорана, спустио до Грчке. Њихов долазак представљао је последњи и коначни ударац микенској цивилизацији. Дорани су били ратоборан народ, али су својим доласком донели гвоздено доба и сопствену цивилизацију. У међувремену Пелазги и Јони напуштају континентални део Грчке, под притиском који су извршили Дорани, освојивши Пелопонез, прешли су море и настанили се на северним егејским острвима и дуж малоазијске обале. На том простору изродила се бриљантна цивилизација која је била сконцентрисана у моћним и богатим градовима изнад којих је првенствено био град Милет. Они су били први који су доживели тријумф развивши се у градове-државе (такозвани полиси).Већ

structure to many parts of Europe. The Ancient Greek civilization has had immeasurable effect on the language, politics, education, philosophy, art and architecture of the modern world, particularly during the period of Renaissance in Western Europe and again during the revival of Neoclassicism in the 18th and 19th century Europe and both Americas.

Administratively, Greece consists of thirteen regions (peripheries), and they are as follows: East Macedonia and Thrace, Central Macedonia, West Macedonia, Epirus, Thessaly, Ionian Islands, West Greece, Central Greece, Attica, Peloponnesus, North Aegean Sea, South Aegean Sea, and Crete. The regions are subdivided into a total of fifty-one prefectures, as

Shorter term: GREECE

Official name: Hellenic Republic

Local shorter term: Ellas or Ellada

Local longer term: Elliniki Dhimokratia

Location (geographic position): South Europe, on the coast of Aegean, Ionic and Mediterranean Sea, between Albania and Turkey

Size: 131,940 sq. km, of which mainland: 130,800 km2 and sea: 1,140 km2, Coastline: 13,676 km.

Border countries: Albania 282 km, Bulgaria 494 km, Turkey 206 km, Former Yugoslav Republic of Macedonia 228 km

Capital city: Athens

Chief of State: Karolos Papoulias

Population: 10,964,020 (according to the data of the 2001 census.)

Climate: moderate; mild, damp winters; warm, dry summers

National composition: Greeks 98%, others 2%

Languages: Greek 99% (official), English, French

Religious composition: Orthodox Greek 98%, Muslim 1.3%, other 0.7%

Independence: 1829. (since the establishment of Ottoman Empire)

National holiday: Independence Day, 25 March (1821)

Constitution: 11 June 1975; amended in 2001.

Voting right: with the age of 18; universal and obligatory

Life expectancy: On average 79 years

Literacy: 97,5% of population

GDP (total): 305,595 billion dollars

GDP (per capita): 33,004 dollars

Unemployment rate: 9.9%

Hellenic Armed Forces: Army, Navy, Air Force

су постојали Атина (40.000 грађана), Спарта, Коринт и Теба. Њима су у почетку управљали краљеви, а касније у систему названом демократија (поставио је Клистен 509.г.п.н.е.) управљала је Народна скупштина. Но, трагедија тих независних и успешних држава била је то, што су биле исувише индивидуалистичке. Нису могле чак ни своје снаге да удруже против заједничких непријатеља, те су због тога биле предодређене да падну под

доминацију прво Лидијаца, а касније и Персијанаца. Грчка је 490.г.п.н.е. доживела први напад Персијанаца, али захваљујући ефикасности и способности грчке војске, поготово Атинској војсци, чете Персијанаца биле су потучене на Маратонском пољу (одакле је гласник трчао 42,195км до Атине да би јавио вест о победи и умро од исцрпљености, по чему маратон као олимпијска дисциплина добија име).

“Златно доба” које се везује за период владавине Периклеа (480-431 г.п.н.е.)

био је истовремено најбурнији период у историји Грчке. Долази до процвата уметности, филозофије, науке и књижевности и они врше пресудни утицај на целу европску цивилизацију.

Но, убрзо класична Грчка бива изложена новој претњи од стране Македоније.

Доласком грчког владара Филипа Македонског сви независни класични грчки градови потпали су под његову власт. Његов син, познати Александар Велики успео је да ојача јединство народа које је његов отац створио. Период између 4-ог и 2-ог века п.н.е., познат је као Хеленистичко Доба. Народ ове империје био је познат под именом Хелени. Но, неспоразуми до којих је дошло међу Александровим наследницима довели су до слабљења и коначног распада Империје. Грчка тада потпада под власт Рима. Римљани су почели да граде многе споменике и да преуређују Грчку, усвојивши притом основне грчке постулате и обрасце грађења. У Римском периоду (146 године п.н.е. до 138 године н.е.) такође, долази до ширења хришћанства. Поделом

well as one autonomous area, Agio Oros (‘Holy Mountain’) on Mount Athos. The prefectures consist of municipalities and communities. There is a total of 900 municipalities and 133 communities.

Greece through the centuries

The beginning of European history, when the kingdoms and empires in the Orient flourished and collapsed, is connected to the emergence of the Greeks.

The first Greek peoples were the Minoans (named after the legendary king of Crete Minos). The Minoans were mysteriously wiped out in a fire which broke out on the island in 1450 B.C, however, their civilization remains present on the cultural stage until 1150 B.C. The most powerful city in that period of time was Mycenae, founded by the hero Perseus and situated in the north-east of Peloponnesus. The Bronze Age everywhere ended somewhere between 1100 and 1000 B.C, when the last wave of invaders from the North, the Dorians, descended on Greece. Their arrival presented the last and final blow to the Minoan civilization. The Dorians presented a warrior nation, but on their arrival they brought along the Iron Age and their own civilization. In the meantime, the Pelagean and Ionians started leaving the continental part of Greece under the pressure from the Dorians. On conquering the Peloponnesus, they crossed the sea and settled on the North Aegean islands and along the coast of Asia Minor. On this territory there emerged a brilliant civilization which was concentrated around powerful and wealthy cities, primarily dominated by the city of Miletus. They were the first ones to triumph and develop into city-states (so-called ‘polis’). There already existed Athens (40 000 citizens), Sparta, Corinth and Thebes. They were initially ruled by kings, but later in the system called democracy (established by Clisten in the year 509 B.C) this role passed onto the National Assembly. Nevertheless, the tragedy of these independent and successful states lay in the fact that they were too individualistic. They could not even join their mutual forces against common enemies, and were therefore predestined to fall under the dominance of the Lydians, and later the Persians as well. In 490 B.C Greece experienced the first attack by the Persians, but owing to the efficiency and capabilities of the Greek army, and especially the army of Athens, the Persian troops were defeated on the field of Marathon (from where a herald ran 42,195 km only to reach Athens and announce the news of victory, whereupon he died of exhaustion and in tribute of whom marathon as an Olympic discipline was named)

The term ‘Golden Age’, which is closely related to and used to denote the period of Pericles’ rule (480-431 B.C), simultaneously presented the most turbulent period in Ancient Greek History. There was a boom in art, philosophy, science and literature which flourished exceedingly and exerted crucial influence on the entire European civilization.

However, Classical Greece was soon exposed to a new threat at its northern part, named Macedonia. On the advent of Greek Philip the Macedon, all independent Classical Greek cities came under his rule. His son, the world-renowned Alexander the Great, managed to fortify the unity of people which his father has created. The period between the 4th and

Римског Царства на Источно и Западно, Грчка постаје делом Византијског Царства, које је било под толико великим утицајем грчке мисли и уметности, да је грчки језик постао службени језик, заменивши латински. Византијско доба (од 395 године н.е. до 1453 године н.е.) је трајало 1000 година. Током овог периода развила се уметност, култура и обичаји, који су својствени овом периоду и у којима се огледа веома јак утицај и тесна веза која је постојала измедју цркве и државе. Све је то свој крај доживело 1453. године доласком Отоманског царства.

Грчка је остала под влашћу Отоманског царства све до 1821., када су се разни ослободилачки покрети ујединили и повели Грчку у борбу за независност (1821-1834). Модерна Грчка настаје са одбацивањем турског ропства. Земља је постала призната као независна држава од стране великих сила (Русије, Француске и В. Британије) 1830.

2nd century BC, is known as the Hellenistic Age.

The people of this empire were known under the term Hellenes. However, the misunderstandings which occurred among Alexander's successors brought about the decline and final collapse of the empire. After that, Greece came under the rule of Rome. The Romans started erecting numerous monuments, reforming and reorganizing Greece, adopting basic Greek postulates and construction standards in the process.

године, а прва монархија успостављена је доласком на престо краља Отта из Баварије. У току следећих неколико година грчка нација је покушавала да под своје окриље доведе територије које су одувек биле насељене Грцима. Последњи пут, припојена јој је територија која је позната под именом Додеканиса (група од дванаест острва). Наредни период бурне грчке историје обележио је Грађански рат.

Грчки грађански рат је трајао од 1946. до 1949. године, и био је први пример послератне комунистичке побуне. Победа Владе антикомунистичких снага је водила

In the Roman period (146 BC – 138 BC) there was also a spreading of Christianity. With the division of the Roman Empire into the East and West empires, Greece became a part of the Byzantine Empire which was under such a considerable influence of Greek thought and art, that the Greek language became an official one, thereby replacing Latin. The Byzantine Age (from 395 AC to 1453 AC) lasted 1000 years. During this period, art, culture and customs developed which were characteristic of this age and which reflect an extremely strong influence and close ties which existed between the church and the state. All of this was put an end

грчком чланству у НАТО и помогла је да се дефинише идеолошка равнотежа моћи у Егејском мору током целог хладног рата.

Грчка данас

Као парламентарна република базирана на начелима равнотеже и поделе власти, која снажно поштује начела демократије и владавине права, Грчка је данас модерна и развијена европска држава која незадрживо јури ка прогресу у свим областима друштвеног живота. О томе довољно говори податак да Грчка има изузетно изграђену мрежу аутопутева и брзих пруга, које омогућавају лаку комуникацију између пословних и туристичких центара у Грчкој. Ова земља поседује 5 међународних аеродрома: Елефтериос Венизелос (Атина), Македонија (Тесалоники), Никос Казантзакис (Хераклион), Јоанис Каподистриас (Керкира) и Диагорас (Родос) и веровали или не 31 локални аеродром за путничке авионе директно повезаних са ових 5 међународних.

Оно што ће свакако остати доминантна карактеристика њеног спољнополитичког наступа јесте сигурно,

даље унапређивање односа са суседима и оно што је нашој земљи јако важно, подршка интегративним процесима у оним балканским земљама које су још увек ван ЕУ, и наравно, јачање и унапређивање односа са ЕУ и НАТО чија је пуноправна чланица (чланица НАТО од 1952. год, од 1981. пуноправна чланица ЕЗ/ЕУ).

Решавање спорних питања као што је питање Кипра и нормализација односа са Турском представљаће један од приоритета Грчке спољне политике у наредном периоду.

И за крај једно важно обавештење: Грчка, нама традиционално пријатељска земља, фасцинантних знаменитости, културе и обичаја, са предивним морем и неповљиво љубазним домаћинима, чека да је посетите и доживите. Не пропустите прилику.

Милош Васиљевић

to in 1453 with the advent of the Ottoman Empire. Greece stayed under Ottoman rule until 1821, when various liberation movements united and led Greece into a vigorous struggle for independence (1821-1834).

Contemporary Greece came to be with the casting off of Turkish enslavement.

The country was recognized as an independent state by the great powers (Russia, France and Great Britain) in the year 1830, and the first monarchy was established by the king Otto of Bavaria's ascendance to the throne. In the course of the following few years, the Greek nation strived to bring under its rule the territories which had always been inhabited by the Greeks. A territory known under the name of Dodecanese (a group of ten islands) was the last one to be united with Greece. The ensuing period of turbulent Greek history was marked by the Civil War. The Greek Civil War lasted from 1946 until 1949, and presented the first example of post-war communist rebellion. The victory of the anti-communist government forces paved the way for Greek membership in NATO and helped to define an ideological balance of power in the Aegean Sea during the entire course of the Cold War.

Greece today

As a parliamentary republic, based on the principles of balance and division of power, which strictly adheres to the principles of democracy and the rule of law, Greece today presents a modern and developed European state which is irrepressibly and unstoppably rushing towards progress in all domains of social and public life. The statistics indicates that Greece has an exceptionally well-constructed network of motorways and fast railroads, which enable easy communication lines between business and tourist centres in Greece. This country boasts 5 international airports: Eleftherios Venizelos (Athens), Macedonia (Thessalonica), Nikos Kazantzakis (Heraklion), Ioanis Kapodistrias (Kerkira), and Diagoras (Rhodes), in addition to, believe it or not, 31 local airports for tourist aircraft, which are directly linked to these 5 international ones.

What will certainly remain a dominant characteristic in its foreign policy approach is surely the furtherance and improvement of relations with its neighbours, and the extending of support to integration processes in those countries of the Balkans which are still outside the EU, a fact which is of extreme significance to our country, and, naturally, the process of strengthening and improving relations with the EU and NATO, the organizations of which it is a full and permanent member (NATO member state since 1952, and full member of the EU since 1981). Resolving the burning issues, such as the moot case concerning Cyprus, and the normalization of relations with Turkey, represent one of the top priorities of Greek foreign policy in the forthcoming period.

And finally, one important announcement: Greece, a traditionally friendly country in its relations with Serbia, a country of fascinating sights, culture and customs, with a magnificent seaside and uniquely hospitable hosts, is awaiting for you to visit and experience the full scope of its magical allure. Do not miss that chance.

Milos Vasiljevic

Интервју/Interview

Mr. Christos Panagopoulos,
H.E. Ambassador of Greece
амбасадор Грчке у Београду

Àâđî ï à í è¼à
êî ì ï ëâòí à áâç Ñđáè¼à

Photo: CorD magazine

**Europe is not
integrated without Serbia**

Ваша земља је чланица Европске Уније још од 1981. Каква су ваша искуства у погледу чланства и да ли су се Грци можда покајали што су се придружили Европској Унији?

Почевши од ваше последњег питања, желео би да нагласим да су Грци један од народа који најватреније подржава Европску Унију и вредности које она представља, као што је доказано подсредством константних анкета јавног мњења спроведеним у свим државама чланицама. А за то постоје разлози. Наиме, значајне промене спроведене у институционалној структури земље, далекосежне реформе у свим областима, побољшање инфраструктуре, а да и не помињемо подршку даљем развоју многих производних сектора економије подсредством структурних фондова. И вероватно најважнија од свега је неизбежна промена менталитета која је постигнута постепеним али сталним активним учешћем у обликовању једне будућности за Европу и њено становништво. **Античка Грчка је имала једну од најстаријих валута на свету. Да ли је ова чињеница учинила процес преласка на Евро трауматичним искуством или су се Грци лако одрекли своје драхме?**

Па, можда је то било мало теже за нас узевши у обзир, као што сте истакли, дугу историју драхме и сентименталну везаност Грка за своју валуту. Међутим, позитивни ефекти те промене, а посебно монетарна и макроекономска стабилност, као и осећај дељења исте валуте са остатком Европе, те огроман политички значај те чињенице су огромни. Упркос одређених негативних аспеката који се везују за увођење евра, као што је, на пример, благи спораст инфлације, засигурно би се могло рећи да је свеукупан биланс позитиван и то не само за економију у целини, већ и за сваког грађанина Грчке.

Грчка није само чланица Европске Уније, већ је и чланица НАТО. Каква су ваша искуства у вези са чланством у тој организацији? Шта вам је донело, а шта ускратило то чланство?

Као што знате, Грчка је смештена у једном региону који је са тачке гледишта безбедности оптерећен потешкоћама. У том контексту, бити чланица Северно-атланског Савеза повећава осећање безбедности. Даљи развој и модернизација оружаних снага, као и уобичајена сарадња и обука заједно са оружаним снагама других земаља чланица такође представљају позитивне ефекте, што Грчка сматра гаранцијом мира и стабилности у нашем региону

Грчка и Србија имају много сличности, и то не само по питању религије. То су две пријатељске земље. Шта би сте ви, као пријатељ, могли да нам саветујете у погледу неких наших проблема, од којих је питање Косова и Метохије тренутно највеће и најважније?

Тачно је да наше две земље деле дугу историју пријатељских односа и сарадње. Везе између наша два народа стваране су кроз историју и истрајале упркос времену. Међутим, ја сматрам да је дужност искреног и правог пријатеља пружити подршку у тешким временима, а

Your country has been a member of European Union since 1981. What are your experiences and have the Greeks, perhaps, regretted joining it?

Starting from your last point, I would like to stress that Greek people are among the most fervent supporters of the European Union and the values it stands for, as it has been proved through repeated measurements of public opinion in the member-states. And there are reasons for that, namely, important changes brought about in the institutional make-up of the country, far-reaching reforms in every field, enhancement of infrastructure, not to mention the support to the further development of many productive sectors of the economy through the structural funds. Perhaps, the most important of all, is the inevitable change of mentality gradually but steadily achieved through the active participation in the process of shaping of a future for Europe and its' people.

The ancient Greece had one of the oldest currencies in the world. Did it make transfer to Euro traumatic? Or did the Greeks renounce their drachma easily?

Well, perhaps it may have been a bit more difficult for us given, as you said, the long history of the drachma and the sentimental attachment of Greeks to it. However, the positive effects of that change and in particular monetary and macroeconomic stability, as well as the sense of sharing the same currency with the rest of Europe and the enormous practical importance of that, are overwhelming. In spite of certain negative aspects linked to its' implementation, i.e. a slight boost of inflation, one could say with certainty that the overall balance is positive not only for the economy as a whole but for every citizen as well.

Greece is not only a member of the EU but of NATO as well. What are your experiences in that organization? What did that membership bring and what did it take away?

Greece, as you know, is situated in a burdened region from the security point of view. In this context, being a member of the North-Atlantic alliance enhances the sense of security. The further development and modernization of the armed forces, as well as their cooperation and training commonly with those of the other Member-States, are also important positive effects, regarded by Greece as a guarantor for peace and stability in our region.

Greece and Serbia have many similarities, not only in religion. It is a friendly country. What could you, as a friend, advise on some of our problems of which the issue of Kosovo and Metohija is the greatest one at the moment?

It is true that our two countries share a long tradition of friendship and cooperation. Links between our two people were forged through history and have endured time. However, I believe the duty of a true friend is to provide support in difficult times and not to give advice or, even worse, try to impose its' own views. As for Kosovo, I am certain you are aware of the firm position of Greece in favour of a mutually agreed solution. Let me underline, in this connection,

не давати савете или, што је још горе, покушати наметнути властита гледишта и ставове. Што се Косова тиче, сигуран сам да сте свесни чврсте позиције Грчке у прилог налажења међусобно прихватљивог и договореног решења. Дозволите ми да у вези са тим нагласим да ми изузетно значајним сматрамо јачање стабилности и сарадње у нашем региону, што би довело до неометаног развоја и напретка; у постизању тог циља, решени смо да не штедимо никакве напоре.

Да ли верујете да ће Србија моћи да постане чланица Европске Уније у блиској будућности?

Ми не само да у то верујемо, већ штавише и радимо на томе. Ми смо чврсто уверени да Европске интеграције у нашем региону не могу бити потпуне без прикључења Србије Европској Унији. Поре тога, ми Србију сматрамо изузетно драгоценим партнером унутар Европске Уније у скорој будућности. Међутим, тачан датум пријема зависиће од бројних фактора, међу којима су најбитнији они који се тичу спремности спорне државе да испуни важне обавезе и критеријуме. У том погледу смо убеђени да Србија може да реагује и постигне резултате ефикасно и убрзано. Као што сам претходно поменуо, ми се као најстарија земља чланица у нашем региону осећамо обавзним да подржимо европску перспективу Србије и у овом приликом би желео да подсетим да ово управо представља циљ скорашњих иницијатива од стране Министра иностраних послова госпође Бакоуаннис унутар Европске Уније које су посебно усмерене давању новог подстицаја Солунском меморандуму, који представља изричито опредељење и ангажовање шефова држава или влада Европске Уније по питању промоције и потпомагања Европске перспективе западног Балкана

Чини се да се грчко-српски економски односи константно унапређују. Да ли би то побољшање могло да буде веће и боље? И у којим областима превасходно?

Као што сте вероватно добро упознати, Грчка је број један у Србији по питању како директних тако и индиректних страних инвестиција. На читавој територији државе Србије постоји и функционише 120 искључиво Грчких предузећа, као и 150 удружених грчко-српских компанија. Ових 270 компанија колико их је укупно, обезбеђују радна места за више од 25.000 људи. Поред тога, треба посебно нагласити да је Грчка сврстала Србију у ред земаља које представљају наш први приоритет у погледу пружања развојне помоћи, која је само за Србију износила око 150 милиона долара, у периоду од 2001 до 2003 године. Ми сматрамо да се посебна пажња треба придати пружању финансијске помоћи за инвестиције у производне делатности, као што су изградња и обнова школа и болница, те, наравно, извођење јавних радова. А када већ причамо о јавним радовима, посебно мислим на област транспортне и енергетске инфраструктуре, при чему се врхунски приоритет даје завршетку пројекта Коридор 10 од Лесковца до грранице између Србије и бивше југословенске републике Македоније.

M. B.

that we attach great importance to the consolidation of stability and cooperation in our region, leading to unhindered development and progress; to this end, we are determined to spare no effort.

Do you believe that Serbia will be able to become a member of EU in near future?

We not only believe it but, even more, we are working on it. We firmly believe that European integration of our region cannot be complete without Serbia on board. Furthermore, we see Serbia as a very valuable partner, within the EU, in the foreseeable time horizon. The exact timing, however, will be defined by a number of factors among which the most important lie within the readiness of the state in question to fulfill the relevant obligations and criteria. In this respect, we are convinced that Serbia can deliver efficiently and speedily. As I said previously, we feel committed as the oldest member of the EU in our region to support its' European perspective and I would like to recall at this point that these are precisely the objectives of the recent initiative by Foreign Minister Mrs. Bakoyannis, in the framework of the European Union, aiming in particular at giving new impetus to the Thessaloniki agenda, which represents the expressed commitment of the Heads of State or Government of the EU in the promotion of the European perspective of the Western Balkans.

Greek-Serbian economic relations seem to be improving constantly. Could that improvement be bigger and better? In what fields primarily?

As you are aware, Greece comes first in Serbia in terms of both direct and indirect foreign investment. On the whole territory of Serbia there are 120 purely Greek businesses operating as well as 150 joint Greek-Serbian companies. These 270 companies offer jobs to more than 25.000 people. Additionally, it has to be stressed that Greece has classified Serbia among the countries of top priority in terms of development assistance, which for Serbia alone, for the period 2001-2006, amounted to 150 million USD. We believe that special attention should be attributed to the financial support of productive investments, such as the building and renovation of schools and hospitals, and, certainly, to public works. And when speaking about public works, I refer particularly to the field of transport and energy infrastructure, with the top priority given to completion of the Corridor 10 project from Leskovac to the border of Serbia with the Former Yugoslav Republic of Macedonia.

M. V.

Њ

међу Србима

У друштвено-политичком метежу, по неписаном правилу, највеће жртве постају грађани. У њихово име се влада, доносе одлуке и дају изјаве, док се директне последице комплетног спољнополитичког и унутрашњег опредељења демоса враћају попут бумеранга њему на адресу. Тако се, ненадано и изнебуха, наша јавност одједном нашла пред питањем за и против уласка у НАТО, као и о могућој неутралности, а да је при том само мали проценат грађана заиста знао суштину питања. На јавној сцени почела је неизвесна трка у саопштењима, уз јасну поруку да тренутак за изјашњавање - још није дошао.

Пре него што тај тренутак дође, међутим, грађани за-служују да буду потпуно информисани о томе између чега се заправо опредељују, па између осталог и о томе шта концепт НАТО-а данас све јесте, какве су процедуре прикључења, какве су користи од чланства, а који недостаци, шта значи војна неутралност у 21. веку и

На јавним трибинама у Крагујевцу, Ваљеву и Новом Саду грађани су могли детаљније да се упознају с евантуалног чланства наше земље у

колико је она одржива, које су практичне последице по квалитет живота и економске параметре у Србији од усмерења за или против НАТО-а, који су то нови безбедносни ризици и како им одолети, као и бројна друга питања која муче недовољно обавештено и самим тим недовољно критично јавно мњење земље.

Манипулација представља најригорознији облик “рибарења људских душа”, односно сврставања људи у послушне поклонице овог или оног политичког и сваког другог мишљења, а да се не оставља места аргументованом и здраворазумском промишљању сваког појединца. Истина је увек тамо негде, далеко изван дневног политиканства и бројних спекулација. Јавне дебате, представљају недовољно развијен концепт у српском друштву, иако је сучељавање мишљења и директна, неометана комуникација грађана са експертима и политичким активистима и те како корисна ствар.

According to an unwritten rule, in a state of social and political turmoil the citizens are those who almost inevitably suffer the most. Politicians rule in their name, decisions are reached and statements are made on their behalf, whereas the immediate consequences of the all-embracing orientation of the demos (populace) with regard to foreign and internal policy return to their address like a boomerang. Thus, unexpectedly and suddenly, our public has recently found itself faced with the question of favouring or opposing the entrance into NATO, as well as the issue of potential neutrality, with only a small percentage of citizens actually realizing the true essence of the issue. A close competition in announcement-giving ensued on the public stage, with a clear message that the moment of official declaration – has not yet arrived.

However, before this crucial moment does arrive, the citizens deserve to be absolutely and fully informed about what actually comprises the two options they are supposed to decide between, and, among other things, about the issue of what the concept of NATO presents nowadays, what are the procedures involved in the process of admission, what are the benefits and shortcomings of membership, what does the concept of military neutrality in the 21st century actually imply and how sustainable this status is, what are the practical effects on the quality of life and economic parameters arising from the orientation for or against NATO, what are the new security risks and how to withstand them, as well as numerous other issues which plague the public opinion in Serbia which is insufficiently informed and thus uncritical and indiscriminate enough.

Manipulation presents the most rigorous form of “fishing for human souls”, or rather categorising people and turning them into obedient advocates of one or the other political, (as well as any other) viewpoint, without leaving enough room for well-grounded and commonsense considerations of each individual. The truth is always out there, far beyond daily political propaganda, spin doctors and innumerable speculations. Public debates present a concept which has not been sufficiently developed in Serbian society, although the confrontation of viewpoints and direct, unimpeded communication between citizens, experts and political activists has proved to be more than useful.

The role of the Atlantic Council as a representative of the civil sector in Serbia, and more broadly, as a non-governmental

Улога Атлантског савета као представника цивилног сектора у Србији, а шире и као невладине организације умрежене у светску мрежу Асоцијације атлантског уговора (АТА), у презентовању стручне аргументације по питању корисности уласка Србије у европске и евроатлантске токове, оличава се у конкретним програмима намењеним појединачним циљним групама и јавном мњењу у глобалу. Пројекат “НАТО на Балкану” представља програм директне комуникације грађана широм земље са званичницима НАТО-а, представницима домаћих институција, експертима и младим људима оријентисаним ка свету и Европи, а у виду јавних трибина по градовима Србије. Зато су трибине одржане у Крагујевцу, Ваљеву и Новом Саду ове бурне јесени, тачније 28. и 29. септембра, представљају једну од најзначајнијих активности Савета у последња три месеца. Грађани ова три града, као репрезентативно јавно

organization included in the global network of the Atlantic Treaty Association, in presenting expert argumentation on the benefits and usefulness of Serbia's integration into European and North-Atlantic processes is represented through concrete programmes intended for individual target groups and public opinion in general. The project 'NATO in the

During the public debate in Kragujevac, Valjevo and Novi Sad, citizens had the opportunity to obtain a more profound and thorough insight into the advantages and disadvantages of our country's potential membership in the North-Atlantic Alliance

Balkans' presents a programme aimed at direct communication of citizens throughout the country with NATO officials,

Пријем код престолонаследника Александра у Белом дворју / Reception at the White Palace of the Crown Prince Alexander

NATO among the Serbs

мнење Србије, имали су прилику за покретање расправе и размену мишљења са амбасадором Стефаном Фулеом, сталним представником Чешке Републике при НАТО-у, г. Јарославом Сконијецким, директором за евроатлантске интеграције и партнерство у Међународном одељењу при НАТО-у, г. Слободаном Косовцем, генералом у пензији и чланом Управног одбора Атлантског савета Србије, г. Марком Ковачевићем, извршним директором Атлантског савета Србије и члановима Организације младих Атлантског савета Србије г-ђицом Душанком Родић и Николином Шашо. Презентована искуства Чешке Републике и Пољске, помогла су практичном појашњењу пута у НАТО, очекиваним баријерама и постигнутим добитима.

Не постоји ниједно друштво које је почетком деведесетих прогласило транзицију тј. прелазак са централизоване на тржишну привреду, односно од социјалистичког ка демократском друштвеном устројству, да није имало проблем подршке јавног мњења реформистичким процесима. Поред баријера свести јавног мњења спровођеног непосредним историјским искуством, лошим стандардом или константно „догреваним“ политичким спекулацијама политичких противника, ове земље су свој европски и евроатлантски пут градиле у отежаним условима непостојања дефинисаног консензуса на унутрашњем плану. Све ове заједничке карактеристике говоре у прилог значаја размене искустава у превазилажењу препрека и стабилизацији друштава.

Грађанима Крагујевца, Ваљева и Новог Сада понуђена

representatives of domestic state institutions, experts, and young people oriented towards the world and Europe, envisaged in the form of public debates across the towns of Serbia. For this reason, during this years' turbulent autumn, more precisely from September 28-29, public debates have been organized and held in Kragujevac, Valjevo and Novi Sad, and, as such, have presented one of the most significant and noteworthy activities of the Atlantic Council in the past three months.

The citizens of these three cities, as representatives of Serbia's public opinion, had been presented with the opportunity to initiate discussion and the exchange of views with His Excellency, Ambassador Stefan Fule, permanent representative of the Czech Republic to NATO, Mr Jaroslav Skonieczka, Director of Euro-Atlantic integrations and partnership at NATO International Department, Slobodan Kosovac, Rt. General and Atlantic Council of Serbia Board member, Mr. Marko Kovacevic, Atlantic Council of Serbia Executive Director, and members of the Atlantic Council Youth Organization Ms. Dusanka Rodic and Ms. Nikolina Saso. The outlined experiences of the Czech Republic and Poland proved helpful and beneficial with regard to the practical explanation of the road to NATO, the anticipated barriers and acquired benefits.

There is no society which in the early 1990s declared transition, i.e. the shift from centralized to market economy, or rather from socialist to democratic social system, without experiencing the problem of public opinion support for reform processes. Apart from the barriers in public opinion consciousness provoked by experience undergone in the immediate history, poor standard or constantly fuelled political speculations of political opponents, these countries have paved their way toward European and Euro-Atlantic integrations in somewhat difficult conditions characterized by the lack of defined consensus on internal issues. All of these common properties serve as a further confirmation of the significance of experience interchange in overcoming barriers and society stabilization.

Citizens of Kragujevac, Valjevo and Novi Sad have been offered an entirely new perception of NATO as an instrument which countries can use for their own benefit, as well as for the benefit of stability in the whole region. Numerous areas of NATO activities have been demonstrated in the framework of which cooperation with Serbia can be established, whereas the decision whether to make use of this resource or not lies entirely upon the citizens and Government of Serbia, once all conditions for making a formal declaration have been met. Public debates also encompassed the issue of the security sector in Serbia, starting from the initial defining of what it presents and comprises, the presentation of its reform process, its shortcomings and obstacles, to the proposed solutions. Finally, in interaction with the citizens, the role of the youth was especially emphasised, as well as the need of intensifying cooperation on the regional and global level. The key asset of the traditional Atlantic Council of Serbia project symbolically named 'NATO in the Balkans' is in the promotion of interactive discussion and training of public debate among a segment of Serbian public opinion and foreign, as well as domestic experts and officials with

Школа националне одбране 2007. / School of National Defence

је потпуно нова перцепција НАТО-а као инструмента помоћи коју земље могу употребити у своју корист, а уједно и корист стабилности читавог региона. Предочене су и бројне области деловања НАТО-а у оквиру којих се може остварити сарадња са Србијом, док је на грађанима и Влади Србије одлука да ли ће то користити или не у тренутку када се стекну сви услови за изја-

шњавање. Јавне трибине обухватиле су и проблематику сектора безбедности у Србији, од почетног дефинисања шта он представља и обухвата, преко приказа реформи, њихових недостатака и препрека до понуђених решења. У комуникацији са грађанима, на крају је наглашена улога младих, те потреба интензивирања сарадње на регионалном и ширем нивоу. Кључна добит од традиционалног пројекта Атлантског савета Србије под симболичким називом „НАТО на Балкану“, јесте у интерактивној дискусији и „тренирању“ јавне расправе дела српског јавног мњења са водећим страним и домаћим експертима и функционерима у погледу свеprisутног, а недовољно објашњеног концепата европских и евроатлантских интеграција.

САРАДЊА АТЛАНТСКОГ САВЕТА СРБИЈЕ

È AĬ ĩĬ Å ÅĖÅĀĀĬ ÈĖÅ

Сарадња је отпочела пријемом који је Атлантски савет Србије уприличио поводом завршетка школовања 127. и 128. класе студената Војне Академије, 12. септембра 2007. године, а настављена спортским даном на Ади Хуји кроз контакт Организације младих АСС и нове класе студената Војне академије, одржаног 14. октобра 2007. године у Картинг центру. То је уједно значило и прилику за узајамно упознавање, представљање активности и ангажовања младих АСС, као и бројних могућности које су на располагању младима у оквиру Војне академије.

ÅĖĖĖÅĬ Ĭ Ĭ ÇĀĖĖ ŌĬ ĐŌĬ È Ĭ ÅŌĬ
Ĭ ÅĐĀŌĬ Ĭ Ó ÅŌĀĖĬ Ĭ ÅØŌĖ

У оквиру регионалног пројекта Балкан мозаик, одржан је форум за младе у Парламенту републике Мађарске у виду конференција које су тематски обухватиле Улогу парламената у успостављању регионалне безбедности и остваривању регионалне сарадње, безбедносне изазове Западног Балкана, старе и нове изазове НАТО-а у међународним односима. У оквиру програма који је трајао од 5. До 7. октобра 2007. године одржана је и НАТО трка тј. маратон у центру Будимпеште. Атлантски савет Србије је активно учествовао у пројекту као координатор за Балкан мозаик пројекат.

ГОДИШЊА СКУПШТИНА АТА-е, YATA-е и ААУРЛ

У периоду од 30.10.2007. године до 2.11.2007. године одржане су три Генералне скупштине у Отави, Канада. Годишње заседање одржала је Асоцијација атлантског уговора (Atlantic Treaty Association-ATA) светска асоцијација којој припада и Атлантски савет Србије, потом њен огранак младих (Youth Atlantic Treaty Association-YATA) као и сестринска организација под називом Атлантска

Делегација АСС у Будимпешти / ACS Delegation in Budapest

regard to the ubiquitous, but insufficiently explained concept of European and Euro-Atlantic integrations.

COOPERATION BETWEEN THE ACS AND THE MILITARY ACADEMY

Cooperation commenced by the Atlantic Council of Serbia organizing a reception on the occasion of graduation of the 127 and 128 class of Military Academy students on September 12th, 2007, and is continued with the organization of a sports day on Ada Huja through the contact of the Atlantic Council Youth Organization (ACYO) and the new class of Military Academy students, taking place on October 14th, 2007 in the Carting centre. This event simultaneously represented an opportunity for mutual acquaintance, presentation of the AC youth activities, as well as numerous possibilities which are at the disposal of the youth within the Military Academy.

BALKAN MOSAIC FORUM AND NATO MARATHON IN BUDAPEST

Within the scope of the regional project 'Balkan Mosaic', a forum in the Parliament of the Republic of Hungary was organized for the youth, taking the form of conferences encompassing the subject matter of the role of parliaments in

асоцијација младих политичких лидера (Атлантиц Асоцијацион оф Јоунг Политицал Леадерс-ААУПЛ).

КУРС О МЕЋУНАРОДНИМ БЕЗБЕДНОСНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Атлантски Комитет Италије је у сарадњи са Атлантским саветом Србије организовао Курс о међународним безбедносним организацијама за Школу националне одбране при Министарству одбране Републике Србије у периоду од 12. до 16.11.2007. године. Предавачи су били међународни стручњаци предвођени професором Фабризиом В. Луциолием, директором курса и председником Атлантског комитета Италије.

СТУДИЈСКА ПОСЕТА НАТО-У СРПСКИХ МЛАДИХ ПАРЛАМЕНТАРАЦА

Атлантски савет Србије је у сарадњи са НАТО ПДД, организовао студијску посету седишту НАТО-а у Бриселу и команди НАТО-а у Монсу за младе посланике Народне скупштине Републике Србије у периоду од 18. до 21. новембра 2007. године. Српски парламентарци су искористили прилику да се директно упознају са НАТО администрацијом и кроз сусрете са високим представницима НАТО земаља ближе упознају са радом и перспективама НАТО, као и да пренесу размишљања и ставове великог дела српског грађанства по питању односа Србије и НАТО и актуелних дешавања.

*Припремила
Јелена Јеличић*

establishing regional cooperation and achieving regional cooperation, security challenges in the Western Balkans, old and new challenges in international relations facing NATO. Within the framework of the program which lasted from October 5-7, 2007 a NATO marathon took place in the centre of Budapest. The Atlantic Council of Serbia actively participated in the project as a co-organizer for the 'Blakan Mosaic' project.

ATA, YATA AND AAYPL ANNUAL ASSEMBLY

In the period between 30 October -2 November, 2007 three Annual Assemblies took place in Ottawa, Canada. The Atlantic Treaty Association – ATA, which the Atlantic Council of Serbia is a member of, organized its annual assembly, followed by its youth fraction - Youth Atlantic Treaty Association (YATA), as well as a sisterly organization named Atlantic Association of Young Political Leaders - AAYPL.

COURSE ON INTERNATIONAL SECURITY ORGANIZATIONS

In cooperation with the Atlantic Council of Serbia, the Atlantic Committee of Italy organized a Course on International Security Organizations for the Serbian Ministry of Defence School of National Defence in the period between 12 -16 November 2007. The lecturers included international experts led by professor Fabrizio W. Luciole, course director and president of the Atlantic Committee of Italy.

STUDY VISIT TO NATO FOR YOUNG PARLAMENTARIANS OF SERBIA

In cooperation with the NATO Public Diplomacy Division, the Atlantic Council of Serbia organized a study trip to the NATO Headquarters in Brussels and the NATO Command in Mons for young members of parliament of the Republic of Serbia National Assembly, in the period between 18-21 November 2007. Serbian parliamentarians used this opportunity to obtain immediate insight into NATO administration, and, in meetings with high representatives of NATO member countries, become more familiar with NATO activities and prospects, as well as to convey the opinions and viewpoints of a great part of Serbian citizens with regard to the issue of Serbia and NATO relationship and the current ongoings.

*Written by
Jelena Jeličić*

Спортски дан у картинг центру / Sports day in the Karting Centre

Øàí ñà ñõì ñêà âî ¼í à èí äóñòðè¼à

Пише: Јанез Голобич*

Често се могу чути жалопојке, у војнопривредним круговима, за старим dobrim временима када смо били велика Југославија. Најчешће после тих прича следи закључак; да се та времена никада неће вратити и да би они дали све да се врате на тај ниво. Ако сте озбиљан економиста или сте којим случајем заинтересовани за улагање у наменску индустрију, не би требало да ослоните на њихове претеране емоције. Чак и садашње приче везане за та времена могу само још једном да потврде да су људи са ових простора добри стручњаци и врло инвентивни у техничким решењима. Војно-привредни сектор на овим просторима је у Југославији обухватао:

- Фабрике наменске производње (новоосмишљени званични назив: »Одбрамбена индустрија Србије«),
- Војнотехнички институт,
- Техничке опитне центре,
- Техничко-ремонтне заводе.

Сви пројекти наоружања и војне опреме (НВО) од тактичких замисли Генералштаба, преко техничког осмишљавања до увођења у »О« серију су се реализовали кроз структуре Војнотехничког института. Испитивање и верификацију свих средстава НВО су вршили Технички опитни центри. Техничко одржавање и ремонт средстава НВО се вршио у Техничким ремонтним заводима који су били организовани по специјаностима. Прикажаћемо, укратко, шта се дешавало у појединим фазама развоја војно-привредног сектора у прошлости.

By Janez Golobic *

Tales of woe about the good old times when we were the great Yugoslavia can often be heard in the military-economic circles. Those tales are mostly followed by a conclusion; that those times shall never return and that they would give anything to return to those standards. If you are a serious economist or if you are possibly interested in investing into the applied industry, you should not rely on their excessive emotions. Even the current stories relating to those times can only serve to additionally reinforce the fact that people from this region are good experts and extremely inventive in finding technical solutions.

The military-economic sector on this territory of ex-Yugoslavia used to comprise:

- Factories for production of applied goods (the newly-coined official term : Defence Industry of Serbia),
- Military Technical Institute,
- Technical Test Centres,
- Technical repair facilities.

All projects concerning armament and military equipment (AME), starting from the tactical conceptions of the Army General Staff, technical designs, to the introduction into line 'O' of production, were realized through the structures of the Military Technical Institute. Technical Test Centres conducted the examination and verification of all NGO resources. Technical maintenance and repair of armament and military equipment was implemented in the Technical repair facilities which were organized according to their field of specialization.

We shall briefly portray what occurred in the particular phases

Chances of the Serbian military industry

Èñòî òèñhèè ì òèèàç

Овај приказ се односи на период од завршетка ИИ светског рата па до данашњих дана. Поделићемо овај период на две етапе; И Успон (1945-1991), ИИ Сива етапа (1991-2007).

Успон: Социјалистичка Југославија постигла је, неоспорно, снажан и врло квалитетан развој производње наоружања и војне опреме (НВО). Многи аутори, покушавају, те успехе да припишу једино политичким приликама у том историјском периоду. Не бих се сложио са таквим начином размишљања. Слажемо се, једино, са чињеницом, да је трговина са НВО у многоме успешнија када је подржава државна политика. Ово историјско раздобље би могло да се подели на три периода.

Први период (1945-1956.), карактерише; опоравак од последица II светског рата и формирање доктрине употребе НВО искључиво за одбрану својих граница чак и од идеолошких савезника,

Други период (1956-1980.) карактерише, снажан развој производње НВО и њен пласман на светско тржиште,

Иако су улагања обично велика и дуготрајна, сваки далар уложен у НВО касније доноси од 0,6 до 0,8 долара
 ì ðî òèðà

углавном, несврстаних земаља; развијају се средства која успешно прате савремене светске трендове у НВО, па овај период представља пример за изванредно коришћење геополитичког положаја за постизање економског развоја,

Трећи период (1980-1991.), карактерише, стагнација у започињању значајнијих нових пројеката, привођење крају значајних великих пројеката који су зацртани крајем седамдесетих година; период је сјајан пример како пропадају сви пројекти када вас је неко убедио да сте национално угрожени а нисте повезани економским интересима.

Од значајнијих пројеката који су завршени осамдесетих година напомињемо следеће: »Вихор«, тенк М-84, »Оркан«, вишецевни бацач ракета 262 мм, »Орао«, борбени јуришни авион, »Видра«, борбено оклопно возило пешадије и »Сова«, изградња фабрике појачивача слике II генерације. Од значајнијих пројеката који су почети осамдесетих година наводимо; »Нора Б«, топ-хаубица 155 мм, Пројекат термовизије, »Бумбар«, противоклопна водјена ракета и »Топаз«, систем за управљање ватром за топ Т-12. Реализација већине од ових пројеката се протеже до данашњих дана или је једноставно замрзнута. Значајни пројекти, по систему »know how«, о којима се мање зна су имали сјајне финансијске ефекте у остваривању развоја производних војних капацитета многих несврстаних земаља. Почетком осамдесетих година, 1982. извоз оружја био је вредан 2,69 милијарди долара.

Период који је следио неки називају период национализма, други период транзиције, а ми ћемо га назвати »сиви период«. Читаоцима препуштамо избор индивидуалне асоцијације а историји да да свој суд за неку десетину година.

of the military-economic sector development in the past.

Historical overview

This overview refers to the period commencing from the end of World War II and lasting until the present day. We shall divide this period into two stages: I) Ascent (1945-1991), II) the Grey stage (1991-2007).

Ascent: Indisputably, the Socialist Yugoslavia realized a powerful and highly qualitative development of AME production. Many authors strive to ascribe these successes exclusively to the political circumstances surrounding this historical period. I would have to disagree with this manner of thought. We can only agree with the fact that AME trade is much more successful when it is supported by national policy. This historical period can be divided into three periods.

The first period (1945-1956) is characterised by recovery from the consequences of the Second World War and establishing the formation of doctrine concerning the application of armament and military equipment exclusively for the defence of the country's borders, even from their ideological allies;

The second period (1956-1980) is characterised by strong development of AME and its placement on the world market, mostly that of non-aligned countries; reserves are developed which successfully follow the global trends in armament and military equipment, therefore, this period presents an example of extraordinary use of geo-political position for achieving economic growth;

The third period (1980-1991) is characterised by stagnation in initiating significant new projects, and the completion of considerable important projects which were outlined by the end of the 1970s; this period is an extraordinary example of how all projects fall through when you are persuaded by someone that the country is experiencing a national threat, without being connected by economic interests.

From the group of more significant projects which were completed in the 1980s, the following are worth mentioning: »Whirlwind (Vihor)«, tank M-84, »Orkan«, multiple launcher rocket system 262 mm, »Eagle (Orao)«, combat assault plane, »Otter (Vidra)«, armoured personnel carrier of the infantry and the project »Owl (Sova)«, the construction of a second generation image enhancer factory. Of the more significant projects initiated in the 1980s, the following should be specifically emphasized: »Nora B«, top-howitzer 155 mm, the project of thermonuclear, »Bumblebee (Bumbar)«, antitank guided missile and »Topaz«, fire control system for cannon T-12. The realization of most of these projects has either been extended until the present day or was simply frozen. Important projects, on the basis of 'know-how', which are less known, have had brilliant financial effects in bringing about the development of military production facilities of numerous non-aligned countries. In the beginning of the 1980s (1982), arms exports were worth 2 billion 690 million dollars. The period which followed some call the period of nationalism, others the period of transition, and we shall dub it the 'grey period'. We leave it up to the reader to make a choice of an individual association, and to the history to pass its judgement in a few decades time.

The Grey period: The dissolution of Yugoslavia brought to light the catastrophic consequences of the concept of territorial

Сиви период: Распадом Југославије, показала се катастрофалност концепције просторне разуђености капацитета једне технолошке целине због тактике перманентне опасности од спољне агресије. Многа, такорећи скоро сва средства НВО, у сваком случају она најпрофитабилнија, су престала да се производе. Пошто постоје за сва средства НВО; конструкционе документације (КД) и технолошко-ремонтне документације (ТхРД) у војним архивама које су потребне и довољне за организовање производње, процењујемо да се одлучило, из економских или неких других разлога, да се не наставља производња средстава НВО која се нису финализовала на овим просторима или им недостају неке критичне компоненте. Значи, капацитети војно привредног сектора због нестабилне и незаинтересоване државне политике су од тог тренутка била препуштена сама себи или у најбољем случају дневним потребама. Пошто су капацитети наменске индустрије пројектовани тако да производе више од 60-80 % војног програма они су у овом периоду у условима међународне изолације, недостатка обртних средстава и значајнијих купаца била у немогућности да наставе своје основне производне програме или да се окрену цивилном тржишту. Као осмишљени напор у циљу активирања војно-привредног сектора навели бисмо пројекат који је покренут у овом периоду »НВО војника пешадије за 21. век«. Пројекат је био концептиран на сличним пројектима који су се у то време реализовали у свету (- »21 Land Warrior« - САД, »Systeme Combattant« - Француска и »System Soldat« - Немачка). На овом пројекту је било зацртано да се реализује 27 средстава НВО по НАТО стандардима у периоду од 1997-2005. године. Програм је прихваћен са великом дозом неповерења али је успео да добије највиши приоритет на нивоу Војске. Материјална средства која су у почетку била према зацртаним захтевима, касније су постајала све мања како је пројекат улазио у завршну фазу. Пројекат је успео да реализује скоро сва средства (80%), а говоримо о средствима НВО која су прошла завршна испитивања. И на крају, када је пројекат требао да се реализује опремањем војске дошло је до неочекиваног обрта или назовимо застоја, избиле су афере и све је постало врло успорено. Наменска индустрија је ово доживела двојачко. Прво, као потврду да још увек може да постигне и произведе оно што се у свету тражи и друго, као наговештај да у скорој будућности може да очекује боље дане.

Ї ðĩ āĩ î çà ðàçâĩ ¼à

Тржиште средстава НВО је једно од најјачих тржишта што се тиче бруто промета, перспективе постојања и профитабилности улагања. На њему се подједнако добро котирају и услуге и производи. Постоје три области деловања на тржишту наоружања:

- Продаја нових средстава НВО,
- Одржавање средстава НВО у радном веку,
- Модернизација постојећих средстава током радног века.

Колико су значајне и области одржавања и модернизације, потврђује податак да производи у своме радном веку потроше још између 10-15 пута од своје је набавне цене а за добру модернизацију се најчешће потроши колико је дато за почетну набавку. На тржишту НВО владају следећа специфична правила:

- Развој једног средства траје оптимално између 5 и 10 година,

jaggedness bearing the capacity of a single technological unit, due to the tactics implying permanent foreign aggression threat. Numerous, or as it were, nearly all the AME reserves ceased to be produced, or in any event, the most profitable ones. Since there are construction documents and technological-repair documentation stored in the military archives for all the AME reserves, necessary and sufficient for organizing production, we can estimate that a decision had been reached, for economic or other reasons, not to continue with the production of AME reserves which have not been finalized on this territory, or which are lacking certain crucial components. Therefore, due to the instable and uninterested state policy, the facilities of the military-economic sector have been left entirely to their own resources, or, at best, left to fulfil daily needs and requirements.

Taking into consideration the fact that the applied industry facilities were designed to produce more than 60-80% of the military programme, in this period and in the circumstances characterized by international isolation, lack of operating capital and more significant customers, they were unable to proceed with their basic production programmes or to turn to a civilian market. As an example of concerted and devised effort with a view to activating the military-economic sector, the project which was launched in this period called the '21st-century infantry soldier AME'. The project was drafted on the basis of similar projects being realized in the world at that time (for example, the projects '21 Land Warrior'

Although investments are usually considerable and long-lasting, each dollar invested in AME later yields between 0,6 and 0,8 dollars worth of profit.

realized in the USA, 'Systeme Combattant' in France, and 'System Soldat' in Germany). In the course of this project, the realization of 27 AME reserves in accordance with NATO standards was targeted for the period between 1997 and 2005. The programme was accepted with considerable amount of mistrust, but succeeded in obtaining a high-priority rating on the level of the Army.

The material resources which were initially amassed according to the targeted requirements later became increasingly scarce as the project approached its final stage. The project managed to accomplish the production of almost all the reserves (80%), and we are referring to those AME reserves which have implemented the process of final testing and examination. And finally, when the project was supposed to be realized by equipping and supplying the army, there was an unexpected turnover in the events, or rather a kind of standstill, various affairs broke out and came to light, and everything became extremely sluggish. The applied industry experienced this turn of events double-sidedly. First, as a confirmation that it can still achieve and produce that which is sought-after in the world, and second, as an indication that better days are awaiting it in the future.

Development prognosis

The market for AME reserves is one of the strongest markets with regard to gross turnover, prospects of existence and investment profitability. Both services and goods have an equally successful rating in this market. There are three areas of business operation in the arms market:

- Sales of new AME reserves,
- Maintenance of AME resources in operable mode,

- Морате да обезбедите продају средства НВО у домаћој војсци или у некој војсци која има кредибилитет у свету: што више оваквих референци то вам је средство цењеније,
- Ако је средство било у употреби морате јако добро да истакнете добре стране а прикријете негативне особине,
- Преговори око продаје знају да трају и више година,
- Почетна цена није никада примарна јер се обично главна добит извлачи касније кроз одржавање,
- Морате да будете присутни на свим већим манифестацијама НВО,
- У сваком тренутку да можете да организујете различите нивое презентација,
- Провизије и ситни поклони имају врло пробирљиву клијентелу,
- Треба да располажете повољним кредитима јер средства почињу да вам доносе добит тек кроз 10-15 година од старта пројекта,
- Профит се креће, када се све ово узме у обзир 0,60-0,80 \$ на уложени 1,00 \$.

Релевантне чињенице које, по нашем мишљењу, имају утицај на прогнозу:

Структура најзначајнијих фирми наменске индустрије

Назив	Број радника у наменској	Структура производног програма (војна/грађанска у %)	Државна својина капитала (%)	Наменска производња
»Застава –Оружје« Крагујевац	2723	74 / 26	66,5	Стрељачког наоружање
»Крушић« Ваљево	1440	90 / 10	65,33	
»Милан Благојевић« Лучани	1027	80 / 20	68	Експлозива (нитро-целулоза, барути, целулоид, и сл.)
»Слобода« Чачак	5000 укупно	-	-	Муниције (артиљеријска, противавионска и бацач граната) и ракетних средстава (»Оса«, »Зоља« и Пос бд.)
»Први партизан« Ужице	730	-	68,5	Стрељачке муниције до калибра 12,7 мм (око 400 врста)
»Прва искра« Барич	113	50 / 50	60	Бризантних експлозива (пентрит, хексоген, октаген, и делаборисани ТНТ)
ЕИ-Сова Ниш	70	100 / 0	70	Појачивача слике I и II генерације

- Modernization of existing equipment in the course of its working life.

Exactly how significant the areas of maintenance and modernization are is confirmed by the data that, during their operating life, products spend an additional 10 to 15 times the amount of its purchase price, and solid modernization usually consumes the amount expended for the initial purchase. On the armament and military equipment market the following specific rules apply:

- Development of one asset optimally lasts between 5-10 years,
- Sales of AME goods need to be provided for the domestic army or another army which enjoys global credibility: the more such references there is, the more valued the goods.
- If the goods have been in use, the advantages need to be extremely well highlighted, whereas the disadvantages need to be concealed;
- Negotiations on the sales can last more than ten years,
- The initial price never presents a primary factor, since the main profit is usually derived later through maintenance,
- It is necessary to be present at all significant larger events concerning AME,
- Various levels of presentations can be organized at any given time,
- Commission and small gifts imply very fastidious and particular clientele,
- It is essential to take out loans under favourable terms, since the goods start yielding profit only after 10-15 years into the project commencement.
- When all this is taken into consideration, the profit amounts to approximately 0, 60-0, 80 dollars per invested sum of 1, 00 dollar.

Relevant facts, which, according to you, exert significant influence on the prognosis:

- The dynamism of equipping the army: 10% of the military budget in the year 2007, 12% of the military budget in the period of 2008-2010, 20% of the military budget starting from the year 2015.
 - The earmarking of funds within the military for science, research and development (R&D): 0,3% of the military budget in the year 2005, 0,4% of the military budget in the year 2006
 - The modernization of existing AME reserves is planned to be completed by the year 2010, and the purchase of new AME goods is envisaged for the period of 2010-2015.
 - The structure of the military budget is currently: 70% salaries and pensions, 30% the functioning of the defence system,
 - The lack of a 'Strategy of National Security' in Serbia, which in many countries presents the fundamental national document on the basis of which all other relevant documents are composed
 - the allocation of funds for science marks the greatest growth rate in the region, and by 2010 is likely to reach 1% of the gross domestic product (the Lisbon strategy)
 - The continuity of Federal Directorate of Supply and Procurement (FDSP/ SDPR) on the global armament and military equipment market
 - The emergence of successful private entities in Serbia in the capacity of military-economic entities within the fields of production, services and trade on the global AME market ('Mile Dragić', 'MTT', 'Senzor', 'Mikro', 'EDE-Pro', 'Belop', 'Kofis', 'Gepard', etc.)
- In table we outline the six most significant applied industry (defence industry) companies in Serbia according to the statistical

- Динамика опремања војске: 10% од војног буџета у 2007 години, 12% од војног буџета у периоду 2008-2010 година, 20% од војног буџета од 2015 године,
- Издвајање у војсци за науку, истраживање и развој (НИР); 0,3% од војног буџета у 2005. години, 0,4% од војног буџета у 2006. години,
- Модернизација садашњих средстава НВО се планира до 2010. године, куповина нових средстава НВО у периоду од 2010-2015. године,
- Структура војног буџета је сада: 70 % плате и пензије, 30 % функционисање система одбране,
- Непостојање у Србији »стратегије националне безбедности« која је у многим државама основни национални документ из кога проистичу сви остали,
- Издвајање за науку има највећи раст у региону, око 2010. године ће достићи 1% бруто националног дохотка (Лисабонска стратегија),
- Континуитет присуства СДПР (Савезна дирекција за промет робним резервама) на светском тржишту НВО,
- Појава успешних приватних субјеката у Србији као војно-привредних субјеката у области производње, пружања услуга и трговине на светском тржишту НВО (»Миле Драгић«, »МТТ«, »Сензор«, »Микро«, »ЕДЕ-Про«, »Белоп«, »Кофис«, »Гепард«,....),

Приказали смо у табели статистички шест најзначајнијих компанија наменске индустрије (одбрамбене индустрије) у Србији (»Одбрана« бр. 35) и најинтересантију мању компанију по нашем избору (ЕИ-Сова)

Колико има потешкоћа у пласману ових производа на светско тржиште показује следећих неколико чињеница. За извоз морате да набавите дозволе четири државна министарства. Шта то значи, у доба страначке поделе министарстава, не треба посебно образлагати. Војска нема потребне стратешке документе који дефинишу њене потребе у средњорочном и дугорочном периоду за производе НВО јер држава држи војну реформу у »успорежном режиму«. Позитиван помак је усвајање »Концепта реструктурисања предузећа из групације Одбрамбене индустрије Србије« (2005), али није основана кључна институција која би то спровела: »Фонд за одбрамбену индустрију«. Застој после избора и свеобухватног ангажовања политичког руководства око ситуације са Косовом и Метохијом, потрошиће време целе 2007. и 2008. године. Да ли ће ту пат позицију издржати војно-привредни сектор? По нашој процени озбиљнији наставак трансформације и приватизације војно-привредног сектора се може очекивати током 2009. године.

Напомињемо да се у оваквој приватизацији не води рачуна о многим друштвеним предузећима која немају већински део производње за војне потребе (»Телеоптик жирокопи«, »Прва петолетка«, »Трауал«, »Север«, УТВА, ДМБ-ФТМТ, ...) а врло су успешно употпуњавали потребе наше војске и не ретко излазили и на светско тржиште НВО. Производни програми који су били у њима могу врло лако да се угасе због непрофитабилности и недостатка стратешких интереса републике.

Производи за које влада интересовање на светском тр-

data ('Defence' issue numb.35) as well as the most interesting small company of our choice (EI-Sova).

The extent of the difficulties in placing these products on the world market is demonstrated in the following several facts.

In order to export, permits from four state ministries need to be obtained. What this entails, in the time of factious party division among the ministries does not need to be especially explained. The military does not have the required strategic documents which define its needs for AME products in the middle and long term, due to the fact that the state is keeping military reform in a 'sluggish mode'. A positive step forward presents the adoption of the 'Concept of restructuring enterprises pertaining to the Serbian Defence industry' (in 2005), however, the key institution which would enforce this concept: the 'Defence Industry Fund' has not been established. The stagnation and slowdown following the elections and the full-scale commitment on the part of political leadership with regard to the situation in Kosovo and Metohia shall consume most valuable time during the entire 2007 and 2008. Will the military-economic sector withstand this stalemate? According to our estimates, amore serious continuation with regard to the transformation and privatization of the military-security sector can be expected during the year 2009.

It needs to be underlined that within such a privatization proc-

The structure of the most significant applied industry firms

Name	Number of employees in applied industry	Structure of production programme (military / civilian in %)	State ownership of capital (in %)	Applied production
»Zastava – Weapons« Kragujevac	2723	74/26	66,5	Small arms
»Krušik« Valjevo	1440	90/10	65,33	
»Milan Blagojević« Lučani	1027	80/20	68	Explosives (nitrocellulose, gunpowder, celluloid, and the like)
»Sloboda« Čačak	5000 in total	-	-	Ammunition (artillery, antiaircraft and grenade launcher) missile systems ('Osa' /'Wasp', »Zolja« and Pos bd.)
»Prvi partizan« Užice	730	-	68,5	Small arms within calibre range up to 12,7 mm (around 400 kinds)
»Prva iskra« Barič	113	50/50	60	Brizant (ultrafast) explosives (pentrit, hexogen, octagen, i delaborated TNT)
EI-Sova Niš	70	100/0	70	Image enhancers of the first and second generation

жишту су; муниција за стрељачко наоружање и све остале врсте муниција, бризантни експлозиви, барутни експлозиви, стрељачко наоружање и појачивачи слике (углавном због ремонта постојећих справа). Процењујемо да ће производња софистициранијих средстава (оптоелектронских, електронских, оптичких, самоходних орудја, средстава везе,) као и стручни кадрови за НВО на овим просторима за 10-15 година бити маргинализовани.

Анализом доступних података и горе изнетих чињеница проценујемо да су могућа два сценарија:

I ааdè%aí àà ðàçâî %a

Приватизација само фабрика наменске производње, са задржавањем већинског државног пакета акција, обједињавање осталих субјеката и њихово самофинансирање (Војнотехнички институт + Технички опитни центар + Технички ремонтни завод) са могућношћу пружање услуга војном и цивилном сектору. У овој варијанти може доћи до снажнијег повезивања ове групације са СДПР-ом (пошто се очекује и његова приватизација) чак и евентуалним спајањем. Тиме, би се искористио на прави начин менаџмент СДПР-а. Понуда овакве групације тржишту наишла би на велико интересовање како домаћих привредника тако и међународних улагача. Фабрике наменске производње би опет биле у незавидној ситуацији јер интересовање страних улагача у овој варијанти не би било велико. Вероватно би морао да се организује други круг у коме би се држава одрекла већинског учешћа и продала га по разумној цени. Уколико се цена буде држала нереално високо постојаће могућност »лова у мутном«. Од страних инвеститора могу се очекивати фирме из Бугарске (»Kintex«, »Arsenal JS«, »Dinamit Nobel Balkan Ltd«, »Optix«, и »Optico-Electron Group corp.«), Румуније (»CN Romarm«, »Electromecanica« и »CN Romtechnica«), Израела, Грчке (»Helenic Defense Systems SA« и Intermat Group) и Чешке (»Ceska Zbrojovka«). За ову варијанту је потребно 5-7 година, да би се спровела у потпуност.

II ааdè%aí àà ðàçâî %a

Приватизација свих државних субјеката војно-привредног-сектора, са задржавањем мањинског државног пакета акција, постизање шире заинтересованости. Степен заинтересованости ће бити у зависности од тога на чему ће држава инсистирати да би на неки начин заштитила своје стратешке интересе. Уколико би држава склопила повољан аранжман уласка у НАТО државни интереси би били мањи. У том случају, процењује се да постоји већа могућност уласка страних инвеститора. У овој варијанти, тежишни правац активности ових субјеката са новим власницима би био у организацији одржавања средстава НВО. Активност ВТИ-а и ТОЦ-а би се свела на организовање неколико акредитованих метролошких лабораторија. Најпрофитабилнији делови ВТИ-а и ТОЦ-а су; аеродинамички тунел, испитни полигон у Никинцима и опитна станица за испитивање

ess due care is not taken of numerous social companies which do not possess the majority share of production for military purposes (such as 'Teleoptik gyroscopes', 'Prva Petroletka', 'Trayal', 'Sever', UTVA, DMB-FTMT, ...) but have successfully completed the requirements and needs of our army and quite often entered the global AME market. The production programmes within their scope could easily shut down due to the lack of profitability and the republic's strategic interests. The products which are in demand on the global market include: small arms ammunition and all other kinds of ammunition, brizant explosives, gunpowder explosives, small arms and image enhancers (mostly due to the repair of existing devices). We estimate that the production of more sophisticated equipment (opti-electronic, electronic, automotive devices, means of communication,...) as well as the professional AME personnel in this region shall become marginalized in 10 to 15 years time.

I version of development

Privatization encompassing solely applied production factories, while retaining the majority state package of shares, the consolidation of other entities and their self-financing (Military Technical Institute + Technical Test Centre + Technical repair facility), with the possibility of rendering services to the military and civil sector. Within the scope of this option, there could occur a closer interlinking between this group and the Federal Directorate of Supply and Procurement (FDSP/ SDPR), the privatization of which is expected to be implemented, even terminating in a possible merger. Thus, the management of the FDSP would be used in the most appropriate and effective way. The offered supply of such a group on the market would meet with great interest among both domestic businessmen and foreign investors. Applied production factories would yet again be placed in an unenviable position, since the interest generated among foreign investors, according to this version would not be that great. Another round would probably need to be organized, in the course of which the state would waive its majority share and sell it at a reasonable price. If the price is to be maintained unrealistically high, a possibility of angling shall arise. With regard to foreign investors, the following companies can be expected to participate: Bulgarian (»Kintex«, »Arsenal JS«, »Dinamit Nobel Balkan Ltd«, »Optix«, and »Optico-Electron Group corp.«), Romanian (»CN Romarm«, »Electromecanica« Ploiesti, and »CN Romtechnica«), interested entities from Israel, Greece (»Helenic Defense Systems SA« and Intermat Group) and the Czech Republic (»Ceska Zbrojovka«). This version would take 5-7 years to become realized in its entirety.

II version of development

Privatisation of all state entities within the military-economic sector, with the retention of the minority state package of shares and awakening wider interest. The degree of overall interest shall depend upon what the state decides to insist on in order to protect its strategic interests in some way. Provided that the country concludes an advantageous arrangement with regard to its entrance into NATO, state interests would prove to be considerably less pronounced. In that case, it is estimated that there exists a greater chance of foreign investor arrival. According to this version, the central direction of activities characteristic for these en-

NORA B - 155mm

ракета. Ове организационе целине би могле и самостално да послују и као такве да се понуде у приватизацију. Интересантно би било, мада сматрамо да су шансе минималне, да се преостале организационе целине ВТИ-а и ТОЦ-а прикључе, према намени, истим фабрикама наменске производње и тиме појачају развоје институ-те фабрика. Технички ремонтни заводи би се смањили, према захтевима војске и даље би остали у државном власништву и имали би исту намену. Фабрике наменске индустрије би имале реалну шансу да се споје са референтним производјачима у својој бранши. У првој фази свакако би нови власници искористили пословни рејтинг и тржишта која су поседовала фабрике да пласирају своје производе. У другој фази би се радикално смањило асортиман производа из претходног производног програма а наметнуо би се производни програм новог власника. Процењујемо да би развој нових средстава био сведен на минимум ако не и укинута. Неповољна ситуација, у овој варијанти, би била за даљи опстанак СДПР-а. Ова варијанта би могла временски да реализује за 3-5 године од уласка Србије у НАТО.

Вероватноће I варијанте је 0,3 а II варијанте је 0,7.

* Аутор је потпуковник у пензији, члан АСС

NORA B - 155mm

ties with new owners would be the organization of AME reserves maintenance. The activities of the Military Technical Institute and the Technical Test Centres would boil down to organizing several accredited medical laboratories. As for the most profitable sections of the Military Technical Institute and the Technical Test Centre are: the aerodynamic tunnel, an examination polygon in Nikinci and a test yard for missile testing. These organizational units could operate independently, and as such, be offered for privatization. It would be interesting, although we feel that the chances of this happening are minimal, that the remaining organizational units of the Military Technical Institute and the Technical

Test Centres join, according to their purpose, similar applied production factories, thus increasing the development institutes of the factories. Technical repair facilities would be reduced, and in accordance with the demands and requirements of the military, would remain a part of state property with the same application.

"VIHOR" M84

Applied industry factories would have a realistic chance of merging with referential producers in their line of business. During the first phase, the new owners would naturally make use of the business rating and the markets owning these firms for placing and marketing their products. In the second phase, the range of products belonging to the previous production programme would be drastically reduced, and the new owner's production programme would be enforced. We overestimate that the process of development of new reserves would be reduced to a minimum, if not abolished. The realization of this version would create a disadvantageous situation for the further existence of the Federal Directorate of Supply and Procurement (SDPR). This option could be achieved within 3-5 years following Serbia's entrance into NATO.

The probability of the first version amounts to 0,3 and the likelihood for the second option occurring is 0,7.

Author is Ltd. Colonel Rtd, member of the Atlantic Council of Serbia

Гвоздена завеса незнања

Пише:
Слободан Косовац*

Данас је модерно говорити о "демократској цивилној контроли Војске", редослед речи није битан, потребно је да постоје те четири речи и тада постајеш савремен, европски, цивилизацијски, реформаторски, високих критеријума, ужасно важан, модеран и, што је најважније, раскинуо си са грозном прошлошћу – што значи да си прихватио да је туђа прошлост и твоја. Када се данас говори о контроли онда разни аутори забораве где почиње политика а где струка, односно

да политика почиње на стручно уређеном подручју, а не уређује се стручно подручје на основу захтева политике. Проблем постаје још већи када се стручњаци, експерти, удварају политици – тада су испуњени услови за квазиструку и квазиполитику.

Да се поједини текстови преписују или једном изречене популарне реченице као строфе неуморно понављају најбољи доказ за то је када са сајта скинеш предлоге закона о демократској цивилној контроли војске или предлоге закона о тој војсци. Схватиш да је стало време, да се о контроли војске пише као да је то текст научен, и то из доба борбе против «Милошевићевог режима». И гле чуда, нико не примећује да су ти текстови старомодни, да су у супротности са Уставом или да се њима баца само прашина у очи. Ако се може разумети зашто ова материја, односно демократска цивилна контрола сектора безбедности, није обрађивана деведесетих година прошлог века и ако знамо да смо у трулом компромису Србије и Црне Горе као облику државног уређења били увек блокирани да се озбиљно разговара о сектору безбедности, никако није јасно зашто се о истом проблему уопште не говори сада када немамо око нас „кочничаре“.

Досадашња пракса говори да за ово ћутање постоји само два разлога. Један је сазнање да није проблем у намери већ у незнању, а други је да досадашњи заговорници контроле када су дошли на власт више не воле контролу, односно да не воле да их контролишу – или пристају да буду контролисани, али на „свој“ начин. Ова констатација представља олакшање јер око себе не видиш злонамерне. Са злонамерним је јако тешко радити, мораш мењати њихове структуре личности (ако се дају мењати). Оне који не знају научиш, натераш их да иду у школу, да уче и науче и на крају да примене то што су научили, док је са овима што сада неће да буду контролисани још лакше – једноставно их више не бираш.

У овом чланку не би требало да се бавимо људима који су за-

By Slobodan Kosovac*

Nowadays it is fashionable to talk about 'democratic civilian control of the Military'; the exact order of words is not important, the sheer mentioning of these four words is enough for you to become contemporary, European, civilized, pro-reformist, with high standards, extremely influential and significant, modern, and, most importantly, it proves you have broken away from the horrible past, which means that you have accepted the fact that another's past is your own. Nowadays, when control is discussed, various authors forget where politics starts and profession ends, or rather, that the province of politics begins in a professionally structured domain, not that the domain is professionally determined on the basis of the requirements of politics. The problem becomes even greater when professionals-experts attempt to court politics, fulfilling the conditions for quasi-profession and quasi-politics.

The fact that certain texts are often copied and already worded and expressed popular sentences are tirelessly repeated becomes most evident when proposals of laws on democratic civilian control of the Military or Draft Laws on the Military are downloaded from websites.

One realizes that there has come a time to stop writing about the control of the military as if this were a text learnt by heart dating from the era of struggle against the 'Milosevic regime'. And, miraculously, nobody notices that these texts are outdated and obsolete, in violation of the Constitution, or else that they just serve to throw dust in the eyes of the people.

If one can understand why this subject matter, i.e., the civilian democratic control of the security sector, has not been examined and elaborated during the 1990s, and if one is aware of the fact that in the rotten compromise of Serbia and Montenegro State Union we have always been blocked from having a serious discussion about the security sector, it is absolutely incomprehensible and inexplicable why such a problem is not discussed now, when we do not have the 'blockers' around us.

Previous practice demonstrates that there could be only two reasons for this silence. One is the realization that the problem does not lie in the intention but the lack of knowledge, and the other one is that former advocates of control have grown to dislike control once they assumed power, or rather, that they do not like to be controlled or they consent to being controlled in 'their' own way, employing means more suitable to them. This observation presents a relief, since one does not notice any malicious people around. It is difficult to work with the malicious, since their character structure needs to be changed (assuming it is possible to change them at all). The ones who do not have the knowledge, can be taught, made to go to school and learn and, in the end, to apply the acquired knowledge, whereas those who do not want to be controlled now are even easier to deal with, one just does not elect them any more, full stop.

This article is not intended to address the people in charge of reform or

Iron Curtain of Ignorance

дужени за реформе и који би требало да их спроводе, чланак је намењен ширем аудиторијуму и износи независно стручно мишљење о контроли. Но, морамо нагласити да имамо разлога да се дивимо онима који пуно говоре и оцењују «реформе» које се праве (и ако се никада не могу направити) без консензуса, закона, економске подршке и сл. Нема сумње, ово нас тера да се дивимо систему који опстаје без ваздуха и воде.

У природи сваког уређеног система је да његови менаџери (функционери и руководиоци) раде на развијању и одржавању тог система. Таква делатност иманентна је сваком менаџеру који ради за систем и стварно је необјашњиво да данас у Србији на најодговорнијим дужностима раде људи који заговарају, боре се и креирају опције да не буде праве контроле. Просто речено, они су против контроле, па макар она била и демократска и цивилна и војна.

Зашто имамо проблеме у дефинисању и спровођењу демократске и цивилне контроле војске? Одговор је и једноставан и компликован. Ко није спреман на аргументован разговор и на аргументовану стручну полемику примиће тај одговор тешко, али то није разлог да не кажемо: незнање.

Незнање се може аргументовати чињеницом да скоро сви аутори и руководиоци када говоре о цивилној демократској контроли војске подразумевају, али не објашњавају, битне компоненте контроле. Често су у супротности са њима.

За разумевање контроле неопходно је да јасно и стручно одговоримо на питања: шта је објекат контроле, шта је компетентност, шта је одговорност, шта значи област и дубина контроле и какав је однос између контроле и инспекције?

Одговором на ова питања постижемо консензус о контроли, изјашњавамо се о нашој спремности да стручно обавимо посао, доказујемо реформски приступ и дајемо задатак струци да може да припрема законе, направи добру организацију контроле, изабере кадрове, организује контролу и направи анализу функционисања контроле.

Стручна и језичка недореченост са појмовима командовање, руковођење, руковођење и командовање и сл.. биће елиминисана ако прочитамо стручну литературу или замолимо професоре са ФОН-а да нам одрже који час (хоће они и бесплатно ако их лепо замолимо).

Шта је објекат контроле?

Ово питање прави највећу главобољу. Када кажемо војска, схватимо да је она сада у Министарству одбране. У том тренутку настаје дилема како да контролишемо ту војску, а не оно око ње, односно Министарство..

Ако кажемо да контролишемо Министарство одбране, добијамо утисак да цивили контролишу цивиле, а побеже нам од контроле војска. Ако боље сагледамо структуру Министарства одбране, онда ћемо у њој наћи и војне команде, јединице и установе и тада настаје нови проблем – имамо војску и ван војске.

Ако кажемо да хоћемо да контролишемо само војна лица, испада да су то неки чудни људи и што је најгоре констатујемо да војним лицима командују неки цивили. Како да контролишемо те војнике а да не контролишемо и те који командују њима, односно цивиле.

Ако кажемо демократска и цивилна контрола оружаних снага, имамо нове проблеме, један – да код нас није дефинисан појам оружана снага (личи на нека стара времена), други – да су оружане снаге подељене разним странкама (војска једнима, полиција другима) и трећи – да је део оружаних снага остао ничији.. Ова констатација подразумева да бисмо морали да имамо три услађена закона о контроли са јасном хијерархијом и субординацијом – и опет не бисмо решили проблем.

Зато морамо да се помиримо са чињеницом да је наш објекат контроле сектор безбедности. Овако дефинисан објект контроле омогућава да све оружане подсистеме ставимо под контролу, а да се за сваки подсистем дефинишу посебна специфична правила контроле.. На такав начин контролишемо војску и оно војничко ван војске, а под истим условима контролишемо полицију, БИА и

those who should implement reform, but rather, it is intended for a wider auditorium of readers and expounds an independent expert opinion about control. However, it needs to be emphasised that there is ample reason to admire those who discuss and asses 'reforms' which are carried out (although they can never be devised) without consensus, legislation, economic support, and the like. Indubitably, this makes us admire the system which manages to subsist without any water or air.

It is in the nature of each ordered system that its managers (officials and executives) work on the system's development and maintenance. Such activity is immanent to each manager working for the system and it is truly inexplicable, therefore, that nowadays in Serbia the people who work on the most responsible positions advocate, fight for, and create options in which there would be no control. Simply put, they are against control, even if it is democratic, civil and military.

Why are we experiencing problems in defining and implementing democratic and civilian control of the military? The answer is both simple and complex. Those who are not prepared for a well-grounded response supported by arguments shall have difficulties in accepting this response, but this is by no means the reason for us not to present an answer to this question, and it is IGNORANCE.

Ignorance can be argued by the fact that almost all authors and public officials when addressing civilian democratic control of the military imply, but do not explain significant elements of control. They are even frequently in opposition to these elements.

In order to understand the concept of control, it is essential that we answer the following questions explicitly and competently: what is the object of control, what is competence, what is responsibility, what do the domain and depth of control imply, what is the relationship among various kinds of control, and among control and inspection.

By way of answering these questions we reach a consensus on control, we declare our competence to perform the work professionally, we demonstrate a reformist approach and confer assignments to the profession so that it can prepare and draft laws, design good control organization, select personnel, organize control and perform an analysis of the functioning of control.

Professional and linguistic ambiguity surrounding the notions of commanding, managing, management and command, etc., shall be eliminated if we refer to expert reference material or ask the professors of the Political Sciences Faculty to hold a few lectures (they would be willing to do it even for free if we ask them nicely)

What is the object of control?

This issue poses the greatest difficulty and causes severe headaches. When we say the Army, we realize that it is now integrated in the Ministry of Defence. At this point, a dilemma arises how to control this Army without controlling everything else surrounding it, including the Ministry.

If we say we control the Ministry of Defence, an impression is created that civilians control other civilians, and the Army escapes control. If we take the structure of the Defence Ministry under closer inspection, we shall also find military commands, units and institutions comprised within the ministry, and this is where another problem arises – we also have a military outside the scope of the military.

If we say we only want to control servicemen, it is inferred that these are some peculiar people, and, to make matters worse, we conclude that military men are commanded by certain civilians. How can we control these soldiers without controlling those who command them, i.e., the civilians?

If we say democratic and civilian control of armed forces, new problems arise, one of which is presented by the fact that our country does not have a defined concept of armed force (which reminds of old times), and the second one is that armed forces are divided between various parties (the army belongs to one party, and the police to the other), and the third problem being the fact that a part of the armed forces remained unclaimed by anyone. This observation implies that even if we had three harmonized laws on control with distinct hierarchy and subordination,

елементе сектора безбедности.

Ако некако овај проблем превазиђемо и прихватимо да контролишемо сектор безбедности, а у оквиру њега оружане снаге, а у оквиру њих војску, полицију и друго – ипак нисмо рашчистили са објектом контроле. Настају нови проблеми који постају опасни по нас. То је командна одговорност.

Ако хоћемо да контролишемо војску и војне јединице и установе ван војске, или ако хоћемо да контролишемо полицију и њихове јединице, онда морамо да контролишемо и оне који командују њима. Сада је проблем, јер никако да објаснимо да нека цивилна демократска контрола контролише цивиле. Упориште за спречавање контроле цивила тражимо свугде и онда се опредељујемо да напишемо: демократска цивилна контрола војске. Када овако кажемо и сложимо се, испада да су за све криви и одговорни извршиоци а не команданти, што је, наравно, немогуће.

Када схватимо и прихватимо да контрола обухвата контролу и команданта и извршиоца и да је управо суштина у превентиви, онда је јасно да контрола обухвата и председника републике (на врху војног менаџмента јер командује војском) и премијера (на врху менаџмента МУП-а односно полиције).

У супротном, никако не можемо да објаснимо како онај ко командује није под контролом већ он контролише како се командује. Били цивили или не били, сви који су део система морају се контролисати и нико не може под имунитетом од контроле избећи своју одговорност.

Закључак је јасан, садржај контроле чини сектор безбедности и све оне који су у систему командовања односно менаџмента у том сектору.

Овако дефинисан садржај омогућава да сагледамо место и улогу свих у процесу планирања, организације, руковођења, кадрована и контроле сектора безбедности.

Êî ì ï ãðáí òí î ñð

Једноставно, у теорији компетентан значи: надлежан, меродаван, формално или стварно оспособљен (квалификован) за неки посао, способан и сл. Али, што је једноставно у теорији, то је врло компликовано у пракси. Овај појам спремни смо да деформишемо до мере наше користи и потреба.

Када слушате саморекламере онда схватите да у биографији нису потребне референце, неки пут није потребно ни образовање, већ неки други критеријуми. Довољно је да постоји жеља и моћ за именовање – све остало је небитно.

Када бисмо видели како се то ради у развијеним земљама, или боље речено у озбиљнијим системима, констатовали бисмо да би велики број наших љубимаца остао без жељених и ничим заслужених позиција. Застрашујућа је сличност између подобности четрдесетих година прошлог века и подобности са почетка овог века. Просто збуњује то да неки пут ни 60 година, ни идеолошка различитост у неким стварима нису препреку да ствари буду исте или сличне, или пак оно најгоре – да данас битна опредељења постају лоши плагијати.

Демократија је натерала функционере да направе имовинске карте (односно да пријаве имовину на почетку мандата), али никако да их натера да се приложе стручне референце за обављање неке стручне функције. У нашој историји је познато да се нисмо либили да доведемо странца који је стручан за неки посао и да га ангажујемо уместо неког «нашег» који не зна или није довољно спреман да ради тај посао. Односно, никада нисмо дозвољавали да се у врло стручним пословима вежбамо на системима. То је део тренинга који има два битна елемента; вежбање на моделима и поступност у вођењу.

Да смо прихватили овај став и били доследни већ бисмо имали припремљене стручњаке за врло одговорне послове. Чињеница да ми имамо добро припремљене и школоване људе који нису партијски подобни морала би да убрза ритам стварања компетентних партијаша. А да ли треба до тада да трпимо некомпетентне, али партијски подобне?

Збуњујућа је храброст појединаца који немају никакво стручно

we still wouldn't be able to solve the existing problem.

That is why we have to come to terms with the fact that our object of control is the DEFENCE SECTOR. The object of control thus defined enables placing all of the armed subsystems under control, and defining specific rules of control for each subsystem, thus controlling the army and all the matters referring to the military which are outside the army, consequently controlling the police, the Security Information Agency (BIA) and other elements of the security sector under the same terms.

If we somehow manage to overcome this problem and presume that we do control the security sector, and in its scope, the armed forces encompassing the army, the police and others, we would still not be able to clarify and ascertain the notion of the object of control. New problems arise which pose a danger for us. And one of those is command responsibility. If our objective is to control the army, and the military units and facilities outside the army, or if we strive to control the police and their units, then we also have to control those who command them. This presents a problem, since we cannot seem to explain the fact that a civilian democratic control is supposed to control civilians. We search everywhere in order to find a stronghold for the prevention of control over civilians, after which we opt for writing the term democratic civilian control of the military, full stop. When we use this expression it admittedly transpires that the executors, not the commanders are guilty and accountable for everything, which is, of course, impossible.

Once we realize and recognize that control encompasses control over both the commander and the executor, and that it is precisely prevention which presents an essential element, it becomes evident that control also encompasses the president of the republic (who is at the head of the military management, or rather, the one commanding the army), prime minister (at the head of the Interior Ministry management, or rather, the police)

Otherwise, we cannot even attempt to explain how the one who is in command is not under control, but rather controls how command is being implemented. Whether they be civilians or not, all who are part of the system need to be controlled and nobody is allowed to delegate their responsibilities claiming immunity against control.

The conclusion is clear, the security sector and everyone who is included in the system of command, i.e., the management in connection to this sector, present the content of control.

The subject matter thus defined enables us to examine the place and the role of each and every individual in the process of planning, organization, management, staffing, and security sector control.

Competence

Plainly speaking, in theory, the term competent means: authorized, authoritative, formally or informally trained (qualified) to perform a certain job, capable, and the like. However, what is simple in theory is oftentimes extremely complicated in practice. We are prepared to distort and deform this notion to the extent of our own benefits and needs.

When listening to self-promoters, it becomes easy to realize that CVs do not require references, and at times education is not required either, but some other different criteria.

If we devoted a little more willpower and attention to listening and observing how this is done in developed countries, or rather, in more serious systems, we would reach the conclusion that a great number of our favourites would inevitably be deprived of the desires but completely undeserved positions.

The frightening similarity between suitability in the 1940s and that of the early 21st century is frightening.

Democracy has obliged state officials to compile property cards (or rather to report existing assets at the beginning of their mandates), but it cannot manage to make them hand in professional references for performing an expert function. It is well known throughout our history that we have not scrupled to bring in a foreigner who is a competent expert in a certain job and hire the foreigner instead of one of our own, who does not know how or is not prepared and willing enough to perform this job. In other

образовање за рад у сектору безбедности да дефинишу проблеме, дају оцену стања и визију развоја система, а да систем не знају, да се са системом нигде нису срили или, у најбољем случају, само су «додирнули» тај систем. Та храброст и наша способност да ћути-мо (када не треба) ретке су врлине, али, нажалост, лоше.

Типичан пример неспремности да говоримо о компетентности може се видети у менаџменту са системом одбране. Некада на ВСО (чији је члан био и наш председник републике) усвојен је документ «Организација МО» у коме је дефинисана јасна организација и дат профил кадра за менаџмент по групама функција. Било је потребно само неколико месеци да се наруши организација и да се ангажује кадар који није имао захтевани профил. После тога све остало је постало врло лако и запањујуће. Скоро ниједан менаџер не одговара захтеваном профили. Нереално је било очекивати да се прво направе измене у документу па да приступимо избору и именовањима у пракси.

Проблем се лако елиминише и то са смо два става која се морају поштовати: прво, у организационим документима јасно и прецизно дефинисати профил личности за одређено место, и друго,

не дозволити постављење, именовање или слично ако нема потребне услове.

Чињеница да неко хоће можда некога да «прогура» захтева да тај има потребне услове и да га хоћемо – све остало постаје кадровска техника.

Имати на челу система (у топ менаџменту) некомпетентне врло је опасно, јер када у неку организацију уведете велику количину неизвесности (као последицу незнања) она почиње у самом почетку да буде нестабилна и тешко контролисана и тада личи на дух из Аладинове лампе..

Î äâî âî őí î ñò

Појам одговорности подразумева способност да када нешто пре-контролишемо онда на себе преузимамо и део одговорности за проблеме, пропусти или укупно стање.

Ово је врло тешка ставка и код компетентних, али скоро немогућа

words, we have never allowed ourselves to practice with different systems in performing highly professional and competent jobs. This presents a part of the training which contains two important elements: practicing with models and progression in management

If we had accepted this stance and been consistent, we would already have had trained and prepared experts for highly responsible jobs. The fact that we do have well-trained and educated people who are not suitable for the ruling parties should accelerate the pace of creating suitable party adherents. But are we supposed to put up with incompetent people until then, tolerating them because to their party suitability?

The audacity of certain individuals, who have no professional education whatsoever required for working in the security sector, to define problems, give their assessment on the conditions and the state of affairs is confusing, as well as their vision of system development without even having any knowledge about or prior encounter with the system, or at the very best, only 'slightly touching upon' the system. This audacity, and our ability to keep silent (when we should not), present rare virtues, but unfortunately, disadvantageous and detrimental ones.

A typical example of our unwillingness to discuss competence can be seen in the defence system management. At some point the Supreme Defence Council (VSO), the member of which was also our president of the republic, adopted a document entitled 'Defence Ministry Organization' which defines distinct organization, and in which a profile of management personnel is presented in accordance with groups of performing functions. It took only a few months to undermine and disturb the organization and take on staff who did not fulfil the conditions of the required profile. Almost none of the managers meet the requirements of the desired profile. It was unrealistic to expect the changes to be made in the document itself first, followed by the process of selection and appointment in practice.

The problem can easily be eliminated by employing only two stances which need to be complied to: a clearly and precisely defined profile of personality required for a certain position and, not allowing the appointment, nomination or the like unless necessary requirements are fulfilled. The fact that someone perhaps wants to give the prospective employee a leg up and push them through requires the person to meet all the necessary conditions, and the expression of determination on our part that we are willing to accept the individual, all the rest becomes employment and personnel technique.

Having incompetent people at the head of the system (within the top management) is extremely dangerous, since when a great deal of uncertainty is introduced in an organization (as a consequence of ignorance), at the very beginning it starts displaying signs of becoming instable and difficult to control, as if it were a genie from Aladdin's lamp.

Responsibility

The notion of responsibility implies the ability to undertake upon ourselves one part of the accountability for the problems, omissions and the general condition after conducting a thorough control of something.

This presents a rather difficult issue even among the most competent experts, but an almost impossible one among the other incompetent ones (with the exception of so-called 'jacks of all trades' who develop this virtue starting from the days of neighbourhood or street friendships, and remain that way until the rest of their days).

Rigorous practice has demonstrated that this is our weakest link. The ability of transferring responsibility, or at the very least, the tendency towards casting off the burden of responsibility, reaches its highest peaks in our country. We do not need to search some enormous depths to find the evidence for this claim, they are already present in our everyday lives; resignation due to omissions is impossible, resignation due to problems we have failed to solve is inconceivable, and resignation due to catastrophes and accidents caused does not even cross our minds, etc. However, the ability to accuse, point fingers at others, or even at everything and everyone around us, is an extremely common 'inherent' quality. We often remind of a king who finds his people displeasing and

код оних других (изузетак представљају «цекови» који ту врлину развијају из дана другарства из кварта или улице и који су такви до краја живота), некомпетентних.

Сурова пракса је показала да је ово наша најслабија карика.. Способност пребацивања одговорности, или у најмању руку збацивања бремена одговорности, код нас досеже до највећих висина. Доказе не морамо да тражимо у неким дубинама већ их имамо у свакодневици: оставка због пропуста је немогућа, оставка због проблема јер их нисмо решили незамислива је, оставка због катастрофа и несрећа никоме не пада напамет и сл. Али зато способност да оптужимо, укажемо прстом на другог, па чак и на све око нас врло је «урођена» особина. Често лично на краља коме народ не ваља.

Ако сагледамо анализе свих пропуста или катастрофа, уочавамо да се бавимо последицама а не узроцима. Уколико уђемо у сферу узрока нагло се пресеца свака анализа одговорности топ менаџмента и сл.

Култ одговорности мора се развијати од самог почетка. То је врло тешко, али ако кренемо од компетентности, ако развијамо институције система као антипод култу личности (нека неко покуша да анализира најчешће слике у новинама код нас), ако престане дириговано писање медија и сл. бићемо на најбољем путу развијања одговорности.

Предуслов за развијање одговорности је склад између права и обавеза који се прави у добро уређеним системима. Неизвесност обавеза и огромна количина права одговорност свде на форму, огромне обавезе и минимална (минимално уступљена) права одговорност доводе у улогу суровог егзекутора. У добро компонованој организацији лако можемо препознати квалитет или предиспозиције одговорности.

Када успемо да објаснимо да оставка, смењивање или разрешење није ружно и да нема мистичност већ само мора бити образложено, онда смо на добром путу решења проблема. Ако смењени нису жигосани већ имају услове за равноправно учешће у свим активностима, одговорност ће постати свакодневица.

Ћ æàñð è áóáèí à êî í òðî ěã

С обзиром на различите функције и процесе који се обављају у сектору безбедности, могући су и различити контролни системи који покривају потребну односно жељену област контроле. Поред контролних система који се односе на планирање и употребу, организацију и функционисање, кадровску политику, на контролу живота и рада, начина извођења активности или контролу резерви, треба да постоје контролни системи који се односе на цивилни и војни сектор безбедности (школски, логистички, војнообавештајни и сл.).

Без претензија да се презентира исцрпан списак контролних система у војсци, наводим само неке, који се најчешће појављују у пракси: контрола законитости, контрола командовања, контрола тренинга, контрола планова употребе, контрола организације, контрола кадровског система, контрола живота и рада, контрола резерви и контрола пословања (војске, полиције и сл.)

Из скупа наведених контролних система и других који нису наведени може се добити реална оцена функционисања система и на основу тога можемо да ценимо да ли систем сагледавамо и да ли је он контролисан у мери потребних жеља и одговорности.

Дубина контроле елиминира неизвесност по контролисаним елементима система и почиње од врха (врховног команданта) до дна (извршиоца). У свим системима, а посебно у сектору безбедности (где опет издвајамо војску и полицију) постоји јасно успостављена хијерархија и субординација. Ови системи су ефикасно контролисани само уколико су обухваћени у целини.

Свако прескакање елемената система или изузимања од контроле појединих елемената даје искривљену слику о контролисаном и контролорима активностима.

Посебна тема постаје однос између контроле и инспекције.

** Аутор је генерал-потпуковник у пензији, члан Управног Одбора АСС*

always at fault.

If we take an overview of the analysis conducted over all oversights or catastrophes, we inevitably discern that we tend to deal in consequences, rather than causes. If we enter the sphere of causes, any analysis referring to the accountability of top management is abruptly curtailed.

The cult of responsibility needs to be developed from the very beginning. This is rather difficult to achieve, but if we start off with the emphasis on competence, and if we develop system institutions as an antipode to the personality cult (someone should try analyzing the most common photographs in Serbian newspapers), and if orchestrated and guided writings in the media were to discontinue, we shall find ourselves on the best course towards developing responsibility.

The prerequisite for responsibility development is consonance between rights and obligations which is reached in well-organized and structured systems. The uncertainty of commitments and a huge amount of rights reduce responsibility down to a form, enormous commitments and minimal (minimally granted) rights, assign the role of a ruthless executioner to responsibility. In a well-composed organization, it easy to recognize the quality or predispositions of responsibility.

Once we manage to explain that resignation, deposition or suspension is not horrible and is not shrouded in a cloud of mystery, but only needs to be explained and argumented, we shall find ourselves on the road to solving the problem. If the deposed are not stigmatized, but rather, have the conditions for equal participation in all activities, responsibility shall become commonplace.

Domain and depth of control

Taking into consideration the various functions and processes being performed within the security sector, it is possible to have different control systems for covering the required, or rather, desired area of control. Apart from the control systems which encompass planning and application, organization and functioning, personnel policy, control of life and work, manner of activity execution or control of reserves, control systems which encompass the civilian military domain of the security sector (school education, logistics, military informational department, etc.)

Without attempting to present a comprehensive list of control systems within the Army, I shall mention only some which most commonly occur in practice: legality control, command control, training control, control of implementation plans, organization control, control of personnel system, control of life and work, control of reserves and control of operations (conducted by the army, police, etc.)

On the basis of the group comprising the mentioned control systems, and those which are not mentioned, a realistic assessment of system functioning can be determined, and by virtue of that, we can appraise whether the system is being inspected and controlled to the extent of fulfilling the required desires and commitments.

The depth of control eliminates uncertainty across the controlled elements of the system and starts from the top (commander-in-chief) to the bottom (executor). In all systems and particularly in the security sector (where we can further distinguish the army and the police) there is a clearly established hierarchy and subordination. These systems are efficiently controlled only if they are incorporated in their entirety.

Any skipping over with regard to the elements of the system or exemption from control of certain elements, produces a distorted image about the entity controlled as well as the controllers of activities. The relationship between control and inspection presents a special topic to be covered separately.

** Author is L.t. General Rtd, Board member of the Atlantic Council of Serbia*

УПРАВЉАЊЕ КРИЗАМА И КОНФЛИКТИМА

Пише: Дарко Маринковић*

Управљање кризама и конфликтима спада у ред новијих појмова политичке и друштвене теорије, па у том контексту и теорије и стратегије безбедности. Реч је, пре свега, о изузетно сложеном, противречном комплексу питања, чему у прилог говоре, бројне различите дефиниције. Ове дефиниције, наравно, изражавају различите теоријске, политичке и идеолошке ставове аутора, као и интересе друштвених група, на чијој се страни налазе поједини аутори, али и велики број објективних дилема и ограничења у настојању да се изрази целовитост друштвених процеса, односа и противуречности, који се подразумевају под појмом управљање кризама и конфликтима. Томе у прилог најречитије говори и чињеница да се под „управљањем кризама и конфликтима“, подразумева неизоставни део стратегије друштвеног развоја, политичка вештина, као и скуп примењених научних дисциплина. Имајући у виду чињеницу да је свет у коме живимо оптерећен великим бројем потенцијалних и реалних извора конфликта, који имају веома тешке економске, социјалне и политичке последице, управљање кризама и конфликтима може се посматрати као друга страна стратегије одрживог развоја, чија се изворна снага налази у опредељењу да се трајно и систематски гради концензус релевантних друштвених чинилаца.

Када се говори о управљању кризама и конфликтима, има се у виду теоријски приступ и практично искуство, према коме се кризе и конфликти увек јављају заједно, односно увек чине функционалну целину. Поменута функционална повезаност и међузависност је чак и на појавној равни, уочљива и код дефинисања ова два појма. Наиме, анализа различитих дефиниција кризе, даје основа за закључак да је заједнички именитељ свих ових дефиниција, став да је криза дисфункција система или његових појединих делова. При томе, дисфункција система која има тенденцију раста, постепено постаје сметња функционисању система, а у најрадикалнијим видовима доводи у питање систем у целини. Криза, по правилу, почиње у блажим, често прикривеним облицима, при чему дисфункција сама једног сегмента постепено успорава и угрожава ефекте функционисања других сегмената система, да би коначно систем у целини био блокиран, односно да би дошло до његовог потпуног распада. У јавном мњењу је веома снажно изражена схватање, или тачније речено предрасуда да је криза, сама по себи, искључиво негативна. Чињенице током историје и у савременом добу то негирају, потврђујући да криза у себи увек садржи и позитивне и негативне стране. Позитивна страна кризе испољава се у чињеници да криза увек упозорава на слабости и ограничења, или потпуно неодрживост неког система – политичког, економског, социјалног, војног, пословног. У том смислу, криза подстиче процес промена и указује на основне садржаје и правце промена. Криза, такође, утиче на промене у дистрибуцији друштвене моћи, у крајњој линији у корист оних социјалних снага које су у стању да кризу разреши. Негативна страна кризе огледа се у чињеници да криза троши огроман људски и материјални потенцијал. При томе, утрошена енергија не даје конкретни резултат, јер је разрешење кризе, тек предуслов да би се могли остваривати реални, конкретни, видљиви резултати.

Истовремено, криза је увек родно место конфликта. Реч је о томе да делимично или потпуно нефункционисање система неизбежно изазива материјалне и социјалне последице, што неизбежно отвара питање које ће друштвене групе, у којој мери и на који начин платити ту социјалну цену кризе. Из тога, такође, проистиче да су конфликти само на појавној равни јасно уочљиви изрази криза, њиховог интензитета и друштвених последица. Када се у том контексту посматра однос конфликта и криза, може се рећи да управљање кризама и конфликтима, у први план мора да стави управљање кризама. Конфликти су, наиме, само резултат и последица неуспешно решених криза. То значи, да у савременом друштву свака евентуална друштвена снага која жели да управља конфликтима, мора у суштини да се концентрише на управљање кризама. Јер, управљање конфликтима, у крајњој линији представља суочавање са штетним последицама нерешавања криза, односно, трајног, систематског уклањања потенцијалних и реалних извора конфликта.

*Аутор је професор на универзитету Мегатренд

CRISIS AND CONFLICT MANAGEMENT

By Darko Marinkovic*

Crisis and conflict management belongs to the category of newly-coined terms within the scope of political and social theory, and consequently within the theory and strategy of security. It primarily concerns an extremely complex, contradictory complex of issues, as a confirmation of which there exist numerous different definitions. Naturally, these definitions outline various theoretical, political and ideological views of the author, as well as the interests of different social groups which certain authors support, but also a great number of objective dilemmas and limitations in the efforts to express the entirety of social processes, relations and contradictions which are implied under the term crisis and conflict management. This is most expressively further supported by the fact that an unavoidable part of social development strategy, a political skill, as well as a congregate of applied scientific disciplines are also implied in the concept of crisis and conflict management. Taking into consideration the fact that the world in which we live nowadays is burdened by a great number of potential and realistic sources of conflict which have extremely serious economic, social and political consequences, crisis and conflict management can be observed as the other side of the sustainable development strategy, the essential source force of which can be found in the determination and commitment to constantly and systematically building up consensus of relevant social factors.

When discussing crisis and conflict management, one takes into consideration a theoretical approach and practical experience, according to which crisis and conflict always occur together, or rather always comprise a functional whole. The mentioned functional interrelatedness and interdependence is clearly noticeable on the visual plane even in the process of defining these two concepts. Namely, the analysis of various crisis definitions provides the grounds for the conclusion that the common denominator of all these definitions is the stance that crisis presents a dysfunction of the system or its individual integral parts. In addition to this, a system dysfunction which has a tendency to grow and expand, gradually becomes a hindrance to the functioning of the system, and in its most radical form, this compromises the system as a whole. As a rule, crisis commences displaying its milder, often hidden form, while the very dysfunction of one segment gradually decelerates and jeopardizes the effects of functioning of the other system segments, ultimately block the entire system, or rather, causing its absolute disintegration.

Public opinion demonstrates a very strongly expressed opinion, or rather, a prejudice that crisis in itself has an exclusively negative connotation. The facts we have been presented with during the course of history and in the contemporary age disprove this approach, asserting that crisis always comprises both positive and negative aspects. The positive aspect of crisis is manifested in the fact that crisis always warns of the weaknesses and limitations, or complete unsustainability of a certain system – whether it be a political, economic, social, military, or business one. To that extent, crisis stimulates the process of changes and indicates the basic content and direction of changes. In addition, the crisis also affects changes in the social power distribution, ultimately to the benefit of those social forces which are able to resolve the crisis.

The negative aspect of crisis is reflected in the fact that crisis expends enormous human and material potential. At the same time, the expended energy does not yield any concrete results, since the resolution of crisis is merely a precondition for achieving realistic, concrete and visible results.

Simultaneously, crisis has always been the birthplace and origin of conflicts. This concerns the fact that partial or complete system dysfunction inevitably generates material and social consequences, which indispensably poses a question of which social groups shall pay the social price of crisis, to what extent and in what way. Consequently, this results in the conclusion that conflicts on their visible plane present clearly noticeable expressions of crisis, their intensity and social consequences.

When observing the connection between conflicts and crisis within this context, it can be said that the process of managing conflicts and crisis has to place the managing of crisis to the forefront. Namely, conflicts are just a result and consequence of unsuccessfully resolved crisis. This means that, in contemporary society each potential social force wanting to manage conflicts must in essence concentrate on crisis management, since managing conflicts ultimately presents facing adverse and destructive consequences of unresolved crisis, or rather, of permanent, systematic elimination of potential and realistic sources of conflict.

*The author is a professor at Megatrend University

Atlantis